

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, Z. Ú.,
ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Násilná trestná činnost, její vývoj a příčiny na teritoriu Územního odboru PČR
Kolín**

Autor práce: Petra Čimová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jan Bouchal

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

Petra Čimová DiS.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Janu Bouchalovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ČIMOVÁ. Násilná trestná činnost, její vývoj a příčiny na teritoriu Územního odboru PČR Kolín: bakalářská práce, České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2017.50s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jan Bouchal

Klíčová slova: Kriminalita, násilná kriminalita, statistika, vývoj násilné kriminality, Kolín

Tato bakalářská práce se zabývá vývojem a současnými trendy násilné kriminality na Územním odboru Policie České republiky v Kolíně. Je zde popsán statistický počet obyvatel v daném teritoriu, průmysl, geografická poloha, podíl migrace, prevence, i početní stavy policistů, což jsou faktory, které se na vývoji násilné kriminality podílí nebo ji ovlivňují. Po zpracování všech těchto údajů z bakalářské práce vyplývá, že v současné době dochází k radikálnímu snížení počtu násilných trestných činů v daném teritoriu. Potvrzuje se tím skutečnost, že zejména počty policistů a správně cílená prevence, jako i spolupráce s médii, mohou zásadně pozitivním směrem ovlivňovat počty páchané násilné kriminality i její objasňování.

ABSTRACT

ČIMOVÁ, P. :The Crimes involving violence and their current trends on the territorial department of Kolín, Bachelor thesis, České Budějovice: College of European and Regional Studies, 2017. 50 p. Supervisor : JUDr. Jan Bouchal

This dissertation deals with the evolution of crimes involving violence and their current trends in the territorial department of the Police of the Czech Republic in the city of Kolín. You can read about population size in the said territory, industry, geographical location, the involvement of migration, prevention and the strength of the police force. Those are all factors, which influence the evolution of crimes involving violence in one way or another. After elaborating all of these factors in my dissertation, it is implicating that the number of crimes involving violence on the aforementioned territory is fundamentally declining.

Keywords

Kriminalita – criminality

Násilná kriminalita – crimes involving violence

Statistika – statistics

Vývoj násilné kriminality – the evolution of crimes involving violence Kolín – The city of Kolín

Obsah

Úvod

1. Cíl a metodika bakalářské práce	9
2. Úvod do problematiky násilné kriminality a definice základních pojmů	10
2.1. Vymezení kriminality	16
2.2. Normativní (trestněprávní) vymezení kriminality	17
2.3. Zdroje informací o kriminalitě a jejich specifika	17
3. Třídění násilných trestných činů	19
3.1. Zvlášť zranitelná oběť	20
3.2. Dopady trestného činu na oběť	21
3.3. Agrese	21
3.4. Agresivita	22
4. Vyhodnocení účinnosti prevence k eliminaci násilných trestných činů na teritoriu Územního odboru PČR Kolín	23
4.1. Geografické údaje	23
4.2. Demografické údaje	23
4.3. Průmysl v teritoriu Územního odboru Kolín	26
4.4. Policie České republiky Územní odbor Kolín	26
4.5. Násilná trestná činnost a její současné trendy na ÚO Kolín	28
4.6. Analýza vývoje násilné kriminality Územní odbor policie Kolín	29
4.7. Grafické vyjádření srovnání vývoje násilné kriminality v letech 2013/2014	30
5. Vyhodnocení účinnosti prevence k eliminaci násilných trestných činů na teritoriu Územního odboru PČR Kolín	36

5.1. Pojem prevence	36
5.2. Struktura prevence kriminality	37
5.3. Bezpečný Kolín	38
6. Prezentace příkladu řešení nápadu násilné kriminality	45
Závěr	

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá násilnou kriminalitou a jejími současnými trendy na Územním odboru Policie České republiky v Kolíně. Zabývá se také prevencí násilí způsobené lidskými bytostmi proti jiným lidským bytostem, které je spjaté s historií lidstva od nejstarších dob. V minulém dvacátém století je možné sledovat násilí také na pozadí početných konfliktů dvou světových válek, které jsou spojeny se ztrátou miliónů životů.

Podíl násilné kriminality na celkové kriminalitě není dle dostupných oficiálních policejních statistik nijak výrazný, ale je třeba jej regulovat, jelikož se jedná o nejzávažnější typ kriminality. Kriminálnímu násilí věnuje společnost velkou pozornost, a to vzhledem k tomu, že násilná kriminalita ohrožuje právo občanů na jejich osobní bezpečnost, vyvolává ve společnosti strach, a tím negativně ovlivňuje kvalitu života občanů. Na tento druh kriminality se zaměřují i orgány činné v trestním řízení, proto se tento druh kriminality vyznačuje vysokou objasněností. Informace o objasněnosti této trestné činnosti získáváme z oficiálních policejních statistik. Z těchto statistik lze vyčíst nejen kolik trestných činů bylo objasněno, ale také kolik trestných činů bylo v daném teritoriu v určitém období spácháno. Poslední dobou u tohoto druhu kriminality roste brutalita a agresivita pachatelů.

1. Cíl a metodika bakalářské práce

Násilná trestná činnost, patří mezi nejzávažnější druh kriminality, která se nevyhýbá ani teritoriu Územního odboru policie v Kolíně. Problematice násilné trestné činnosti je obecně věnována nezbytná pozornost v odborné literatuře a člancích. Pro stanovení cílených preventivních opatření, je ale potřebné zkoumat její aktivity v územních celcích. K tomu budou analyticky využity statistiky nápadu trestné činnosti v regionu a informace získané studiem odborné literatury. K závěrům práce bude též využito též poznatků z konkrétních trestních kauz.

Cílem této bakalářské práce je analyzovat a vyhodnotit současné trendy a vývoj násilné kriminality na Územním odboru policie v Kolíně a podle jejich závěrů navrhnout odpovídající preventivní opatření, které by vedlo ke snížení počtu spáchaných násilných trestných činů.

Téma bakalářské práce jsem si zvolila zejména proto, že pracuji u Policie České republiky, na oddělení násilné kriminality na Územním odboru v Kolíně.

V dnešní době je násilí všude kolem nás a pro společnost je to jeden z nejpálčivějších problémů. Společnost ho vnímá velmi negativně, setkáváme se s násilím ve školách v podobě šikany, na ulicích a často i v médiích.

V bakalářské práci si položím následující otázky:

1. Je pravdou, že násilná kriminalita v teritoriu Územního odboru Policie České republiky v Kolíně neustále roste?
2. Ovlivňuje prevence zásadně počet spáchaných násilných trestných činů?

Jako cíle bakalářské práce jsem si stanovila:

1. Pochopit základní pojmosloví související s problematikou násilné kriminality a uvědomit si rozdílné chápání některých pojmů.
2. Poznat klíčové úlohy preventivních aktivit realizovaných v daném teritoriu v rámci prevence násilné kriminality.

2. Úvod do problematiky násilné kriminality a definice základních pojmů

Pro pochopení problematiky násilné kriminality, je třeba vysvětlit některá základní pojmosloví, která s touto problematikou úzce souvisí.

1. Pojem kriminologie

Kriminologie je věda o kriminalitě (zločinnosti), o jejich pachatelích a obětech, a o její kontrole. Termín kriminologie je odvozen z latinského slova „crimen“ (zločin) a z řeckého slova „logos“ (učení, věda).

2. Pojem kriminalita

Kriminalita je jedním z předmětů, které kriminologie zkoumá.

„Kriminalitou se míní zločinnost jako sociální jev. Kriminalita je úhrnem činů neschválených trestním právem.“¹

3. Pojem násilná kriminalita

Násilná kriminalita je jedním z druhů kriminality, která je členěna dle takticko-statistické klasifikace. Vychází ze způsobu provedení trestného činu a zahrnuje ty TČ, jejichž významnou charakteristikou je poškození, destrukce cílového objektu jednání. Takto podaná definice je velmi široká a může obsahovat nejen činy směřující proti osobě, úmyslné a nedbalostní, ale taky zaměřené vůči věcem (vandalismus, žhářství) a konec konců i idejím (např. TČ rasistické povahy, spáchané verbální formou).²

Existuje definice užšího pojetí násilné kriminality, kdy násilnou trestnou činností je taková trestná činnost, jejíž významnou charakteristikou je fyzické poškození či usmrcení konkrétní osoby (osob), eventuálně přítomnost záměru takový následek způsobit (pokus).³ Tato definice se omezuje na útok na fyzickou nebo psychickou integritu člověka ve smyslu úmyslného užití fyzického násilí, respektive pohrůžky násilím, vůči jiné osobě.⁴

1 KAISER, Günther. *Kriminologie: Úvod do základů*. Praha: C.H. Beck, 1994. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-002-8., str. 144

2 Kuchta, J., Válková, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 379380

3 Zapletal, J., *Násilí, nenávist a pronásledování – kriminologický pohled*. Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám. Praha: ASPI - Wolters Kluwer, 2008, str. 452.

4 Novotný, O., Zapletal, J. a kol. *Kriminologie*. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008, str. 286.

Násilná kriminalita se jako skupina závažných trestných činů řadí mezi obecnou kriminalitu. Kriminologie věnuje už od svých počátků pozornost právě problematice násilí, zejména jeho závažnějším formám. Vysoký výskyt násilné kriminality vyvolává u občanů pocit nejistoty a snižuje jejich právo na osobní bezpečnost, čímž snižuje kvalitu života občanů, a to jak jednotlivců, tak i celé společnosti.

4. Násilí

Problematika násilí tvoří trvalou součást dějin lidstva a nezdá se, že by v současné době tato problematika ustupovala do pozadí. Naopak ve 20. století ukázala svou sílu ve dvou ničivých světových válkách. Století 21.-té je evidentním pokračováním. Výrazný podíl na nárůstu násilí ve společnosti mají také masové komunikační prostředky, zejména televize. Na celém světě, i u nás vycházejí studie, které dokládají škodlivost ukazovaného násilí na mravní rozvoj dětí a mládeže.

Média cílevědomě ovlivňují myšlení, ale i nálady a city lidí téměř nepřetržitým tokem informací. Účinky, které mají prostředky masové komunikace na jednotlivce, se projevují v informovanosti, názorech a postojích, v konání, v aktivizaci emocionální sféry člověka. Tyto vlivy však často působí i v negativním smyslu. Vztah mezi zavedením televizního vysílání a nárůstem kriminality není absolutní, na nárůstu kriminality se podílí i jiní činitelé a faktory. Masmédia ovšem nabízí divákům širokou paletu agresivního chování. I v naší společnosti narůstá počet násilných činů, agresivního chování, nepřátelství, ale stoupá i počet vražd. Násilí se popisuje jednou jako násilí skupinové, málokdy se popisuje v této souvislosti jako násilí hromadné, které má nejčastěji podobu revolucí a válek.

Předpokládá se mnoho významů násilí, nejčastěji se definuje jako použití síly nebo jako nátlak na druhého člověka.

Násilí má nějaký cíl a můžeme ho rozdělit na tyto složky:

- aktér násilí (člověk, skupina, společnost)
- násilný čin, použité prostředky, motiv
- oběť
- následky.

Násilí můžeme také rozdělit podle jeho forem, a to:

- násilí proti sobě samému (sebepoškozování, sebevražda)
- násilí individuální (znevážení, manipulace, demagogie, podrobení, nesvoboda, zmrzačení, usmrcení)
- násilí skupinové (skupiny, masové komunikační prostředky)
- násilí hromadné, společenské (revoluce, války)
- násilí proti živé a neživé přírodě.

5. Fenomenologie násilné kriminality

Jednou z hlavních součástí kriminologie je popis kriminality jako sociálně patologického jevu. Na tuto oblast se zaměřuje kriminální fenomenologie. Fenomenologie zkoumá, jaká je kriminalita na určitém území, jak se vyvíjí v určitém časovém úseku a rovněž zkoumá její strukturu. Tyto poznatky pak slouží k objasnění příčin kriminality a následně k vytváření vhodných forem trestní politiky.⁵

Chceme-li zjišťovat zákonitosti nějakého společenského jevu a pátrat po jeho příčinách, musíme takový jev nejprve pozorovat a popsat.⁶ Obecně lze stav kriminality definovat jako celkový počet takových protispolečenských skutků, které jsou v uvažovaném státě kriminalizované, jsou známy orgánům trestní justice a jsou evidovány jako trestné činy. Stav kriminality je vždy uváděn v absolutních hodnotách, přičemž je vždy i uveden uvažovaný časový interval, jakož i územní, administrativní nebo jiné ohraničení.⁷ Stav kriminality kromě jiného ovlivňuje výkonnost policie a ochota občanů spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení. Stav násilné kriminality znamená, kolik bylo v určitém období a v určitém místě spácháno násilných trestných činů a kolik těchto činů se podařilo objasnit.⁸

Struktura kriminality vyjadřuje rozdělení celkové kriminality, jejich pachatelů, obětí, forem jejího páchání, způsobených škoda a podobně do zvláštních skupin.

Při popisu struktury kriminality se nejčastěji volí následující hlediska:

5 Kuchta, J., Válková, H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 123.

6 Novotný, O., Zapletal, J. a kol. Kriminologie. Praha: ASPI Publishing, 2004, str. 44

7 Holcr, K. a kol. Kriminologie. Praha: Nakladatelství Leges, 2009, str. 49.

8 Svatoš, R. Kriminologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, str. 116

- a) druh kriminality (např. násilná, majetková, mravnostní, hospodářská),
- b) forma páčání kriminality (organizovaná, tradiční),
- c) znaky pachatelů (jejich pohlaví, věk, vzdělání, sociální status, trestní minulost),
- d) znaky obětí kriminality (podobné jako u pachatelů),
- e) další hlediska (závažnost trestného činu, jejich sezónnost, druh způsobených škod).⁹

Dynamika neboli vývoj trestné činnosti se zabývá trestnou činností v pohybu a změnou v průběhu určité doby na určitém území. V rámci dynamiky kriminality jsou používány pojmy tendence či trend kriminality. Podle toho, jak se kriminalita vyvíjí, hovoříme buď o stagnaci kriminality, nebo o klesající či stoupající tendenci kriminality. Sledování dynamiky kriminality má význam především pro předvídaní prognózy budoucího vývoje kriminality. Dynamika kriminality je tedy pohledem na kriminalitu jako proces. Pro vývoj obecné kriminality, včetně kriminality násilné, má zlomový význam rok 1989. Tento rok byl posledním rokem téměř dvacetiletého období relativně stabilní úrovně kriminality. V Kolíně je dlouhodobě vyšší kriminalita přičítána příchodu velkých investorů do regionu, který sebou přinesl také velkou migraci a fluktuaci osob. Směr dynamiky kriminality vypovídá o její kvalitativní stránce. Druhý parametr vypovídá o rychlosti probíhajících změn kriminality. Je proto kvantitativní stránkou dynamiky kriminality.¹⁰ Dynamika násilné trestné činnosti znamená, jak se násilná trestná činnost vyvíjí v čase, a to ve stejném prostoru. Pro srovnání se používá období jednoho roku.¹¹

Objasňenost kriminality se rozumí počet trestných činů se zjištěnými pachateli. V zásadě platí, že míra objasňenosti je tím vyšší, čím závažnější jsou trestné činy. Na objasňenost kriminality nemá vliv pouze ochota občanů oznamovat tyto trestné činy polici, ale také ochota široké občanské veřejnosti s policií aktivně spolupracovat. Ta je tím vyšší, čím více občané vnímají policii jako účinnou, a naopak účinnost policie je tím vyšší, čím vyšší je ochota občanů s ní spolupracovat.¹²

9 Holcr, K. a kol. Kriminologie. Praha: Nakladatelství Leges, 2009, str. 51

10 Holcr, K. a kol. Kriminologie. Praha: Nakladatelství Leges, 2009, str. 52

11 Svatoš, R., Kriminologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, str. 120.

12 Holcr, K. a kol. Kriminologie. Praha: Nakladatelství Leges, 2009, str. 52.

2.1. Vymezení kriminality

Kriminalita je od nepaměti spjata s lidskou společností a do značné míry souvisí s biologickou, pudovou povahou člověka. Vymezení zločinu a chápání trestu samozřejmě procházelo vývojem. Etnická a náboženská kritéria zločinu se postupně s vývojem racionalizovaly, institucionalizovaly a formalizovaly až do podoby právních norem¹³.

Proto se pojem zločin různí, a to podle času, prostoru, místa a obsahu společenského systému, ale vždy slouží společnosti jako důležitý prostředek kontroly chování. Pojem zločin označuje činy, které jsou obzvláště společensky škodlivé.

Společenský pořádek závisí na opětovném veřejném demonstrování norem, které jsou považovány za nevyhnutelné.¹⁴ Stejně jako pojetí zločinu, tak i pojetí trestu přecházelo od individuální odplaty k institucionálnímu výkonu trestní spravedlnosti, jenž kromě navození sociální spravedlnosti má rovněž funkci nápravnou a preventivní.¹⁵

Pojem násilná trestná činnost, se používá převážně v právu a souvisejících vědách jako je kriminalistika a kriminologie.¹⁶ Násilí a jeho souvislostem se věnují různé vědní obory, avšak jejich pojetí se mnohdy liší. Ani násilná kriminalita jako kriminologický pojem nebývá vždy vykládána jednotně.

Násilná kriminalita bývá považována za určité měřítko míry úspěšnosti úsilí státu a společnosti o kontrolu kriminality. Vysoký výskyt násilné kriminality, vyvolává u občanů obavy o osobní bezpečnost, pocit nejistoty a samozřejmě také negativně ovlivňuje kvalitu života jedince i společnosti.¹⁷ Násilí může směřovat nejen proti osobě, ale také proti věcem (vandalismus), násilí může být i psychické (verbální výhrůžka).

Společnost však nejvíce negativně vnímá útoky na fyzickou nebo psychickou integritu člověka ve smyslu užití fyzického násilí, případně pohrůžky násilí vůči jiné osobě. Pohrůžka nebo užití násilí přitom může být motivováno, jednak nepřátelstvím, nebo může jít o tzv. násilí instrumentální, které slouží dalšímu účelu (např. loupež).¹⁸

13 DUBSKÝ, Josef a Lukáš URBAN. *Sociální deviace*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2005. ISBN 80-7251-202-1., str. 47

14 KAISER, Günther. *Kriminologie: Úvod do základů*. Praha: C.H. Beck, 1994. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-002-8., str. 119, 120

15 DUBSKÝ, Josef a Lukáš URBAN. *Sociální deviace*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2005. ISBN 80-7251-202-1., str. 47

16 KUČHTA, Josef a Helena VÁLKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-813-4.

17 NOVOTNÝ, Oto. *Kriminologie. 2., přeprac. vyd.* Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-026-2., str. 282

18 NOVOTNÝ, Oto. *Kriminologie. 2., přeprac. vyd.* Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-026-2., str. 283

Trestní zákon nedefinuje násilné trestné činy jako ucelenou skupinu, proto lze tyto činy nalézt v různých částech zvláštní části trestního zákoníku, trestné činy proti životu a zdraví (hlava sedmá zvláštní části trestního zákoníku), trestné činy proti republice (hlava první zvláštní části trestního zákoníku), trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných (hlava třetí zvláštní části trestního zákoníku), trestné činy obecně nebezpečné (hlava čtvrtá zvláštní části trestního zákoníku), trestné činy hrubě narušující občanské soužití (hlava pátá zvláštní části trestního zákoníku), trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti (hlava osmá zvláštní části trestního zákoníku).

Při kriminologické klasifikaci trestné činnosti se obvykle odlišuje majetková, násilná, sexuální, případně jiná kriminalita.

Toto rozdělení bývá používáno podle odlišných, navzájem nezávislých základů. Majetková a sexuální trestná činnost vychází z motivace pachatele, tj. hodnoty, kterou chce pachatel získat, násilná trestná činnost je dána způsobem provedení. Existuje řada činů, kde je násilí pouze kvalifikovaným znakem skutkové podstaty trestného činu a také trestné činy, které bývají páchany často násilím, ať už užitým nebo jeho pohrůzkou (např. §173 trestního zákoníku loupež, § 215 trestního zákoníku týrání svěřené osoby). Skutková podstata trestného činu je dělena na základní, kvalifikovanou a privilegovanou. Kvalifikované trestné činy, znamenají přísnější hodnocení trestného činu kvůli vyšší nebezpečnosti jednání.

Příčiny násilí ve společnosti, a tedy i kriminogenní faktory vyvolávající násilnou kriminalitu, jsou mnohočetné. Násilí je podmíněno sociálně, kulturně, politicky, ekonomicky, psychologicky a fyziologicky.¹⁹

Existují tři roviny příčin vzniku násilného pachatele:

- Biologické
- Psychologické
- Socio-kulturní²⁰.

¹⁹ NOVOTNÝ, O., Zapletal, J. a kol. Kriminologie. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008, str. 300

²⁰ TOMÁŠEK, J. Úvod do kriminologie. Praha: Grada Publishing, a.s. 2010, str. 129-146

Biologické teorie se snaží identifikovat některé fyziologické abnormality nebo anomálie vedoucí jednotlivce k použití násilného konání, také poukazují na to, že násilí může být sledované jako důsledek hormonální nevyváženosti, poškození mozku, genetických predispozic nebo chromozomální nepravidelností. Je nutné rozlišovat biologické a genetické vlivy. Genetické vlivy jsou jen jedním z biologických vlivů na chování jedince, které je obsaženo v chromozomech té dané osoby. Naproti tomu biologické vlivy představují události působící na jednotlivce biologicky, ale nejsou zakódované v jeho DNA.²¹

Podobně jako biologické vysvětlení tak *i psychologické postupy* se zaměřují na jednotlivce. Psychologie však poukazuje na to, že násilí je výsledkem zvláštností typu osobnosti nebo výsledkem aklimatizačního procesu, v rámci kterého se jedinec naučil reagovat na zvláštní podmínky či stimuly násilí.

Moderní teorie upřela svoji pozornost na vztah učení a násilnického konání, příkladem může být princip napodobování (respektive imitace), podle kterého se děti mohou naučit být násilníky právě napodobováním agrese dospělých. Dítě vyrůstající v násilnickém prostředí svých rodičů se též bude chovat násilnický. Výzkumy dokazují, že vyšší podíl dětí, které byly svědky násilí rodičů, se později chovaly násilnický v porovnání s jinými dětmi. Avšak navzdory tomuto vysokému rizikovému faktoru se mnoho dětí v raném věku nechovalo násilně. Skutečnost, že některé děti jsou zranitelnější pod vlivem škodlivých okolností, zatím co ostatní se pružně přizpůsobují a jsou schopné se vyrovnat s hroznými okolnostmi, můžeme vysvětlit právě působením genetických a biologických vlivů. Dalšími biologickými faktory můžeme zařadit anatomické rozdíly mezi inteligencí násilných a nenásilných jedinců, působení hormonů, genetiky či chromozomálních anomálií (XYY Syndrom).²²

V ostrém kontrastu je vysvětlení *společensko - kulturních* rovin, které jsou chápány jako násilí zakořeněné kulturní orientaci a víře sociální skupiny, jako odrazu společných norem chování. Násilí považují za součást společenské strany světa. Sociologické modely zdůrazňují sociální charakteristiky nebo společenské prostředí, ve kterém se daná osoba nachází

²¹ DIANIŠKA, G. Et al. Kriminológia. 2.vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, str. 195

²² DIANIŠKA, G., at. Al. Kriminológia. 2. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, str. 195.

Zvýšení násilí ve společnosti je často spjaté s extrémními společenskými změnami, například konflikt kultur, kdy dominantní společenská skupina využívá svoje hodnoty, struktury, vzdělávací metody, v neprospěch politické a ekonomické podřízenosti, jiné společenské kultury. Jako příčiny násilné kriminality se zde sledují zejména společenská třída, vzdělání, chudoba a rasa. V odborné literatuře se poměrně často setkáváme s tvrzením, že děti ze sociálně slabých rodin jsou vystaveny většímu tlaku násilí v jejich prostředí. Tato míra se dále zvyšuje učením se ze vzorového agresivního chování. Předmětem výzkumů se stal vztah k domácímu násilí, které jednoznačně poukazuje na fakt, že muži z nižších socio – ekonomických tříd se častěji dopouštějí týrání svojí manželky v porovnání s muži z vyšších společenských tříd.

Při zkoumání vlivu vzdělání na tendenci následného násilného chování bylo zjištěno, že skupiny násilných a nenásilných mužů se neliší v průměrném stupni ukončeného vzdělání. Zajímavostí je, že právě u nenásilných mužů můžeme pozorovat obrovské rozdíly ve vzdělání, zatímco násilní muži dosahují průměrné úrovně vzdělání.

Rozdíly mezi násilnými a nenásilnými jedinci může ovlivňovat i samotný pohled společnosti na vzdělání. Ve většině kultur je větší důraz na vzdělání spjatý s investicí do společnosti, v důsledku čehož není překvapující, že dosažení vyššího vzdělání je automaticky spjaté s menší mírou násilí. Je podezření, že tlak finanční krize (bídy), může zvýšit pravděpodobnost násilí v rodině, zatímco podpora (pomoc) může snížit přinejmenším týrání dítěte. Podpora je obvykle vnímána v souvislosti s pomocí partnera, rodiny nebo přátel.²³ Studie matek, které byly týrány jako děti, ukazuje, že pokud by měly dostatečnou podporu v dospělosti, nebyly by samy týraly svoje děti.²⁴

2.2 Normativní (trestněprávní) vymezení kriminality

Jedná se o všeobecně nejčastěji akceptované vnímání kriminality. Normativní vymezení chápe kriminalitu jako „výskyt trestného nebo kriminálního chování, který vyjadřuje souhrn trestných činů, spáchaných ve společnosti v určitém časovém období.“²⁵

²³ DIANIŠKA, G., at. Al. Kriminológia. 2. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, str. 196.

²⁴ EGELELAND, B. Breaking the Cycle of Abuse: Relationship Predictions. Child Development, str. 1080-1088, 1988
²⁵ DUBSKÝ, Josef a Lukáš URBAN. *Sociální deviace*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2005. ISBN 80-7251-202-1., str. 48

Normativní vymezení kriminality najde uplatnění tehdy, chceme-li získat informace zejména o její struktuře, objemu a pohybu. Týká se činů popsaných trestním zákonem, jejich skutkových podstat, protiprávnosti a zavinění. Jistotu o rozsahu a obsahu platného trestního práva může poskytnout jen juristická formální definice zločinu.²⁶ Kriminalita je vymezena trestním právem, které stanoví, jaké protispolečenské chování bude vzhledem ke své společenské nebezpečnosti považováno za trestný čin, nebo za jiný delikt stíhaný státními orgány. Předností tohoto vymezení je jednoznačnost obsahu, zároveň však i rozsahu kriminality. Kriminalita je druh chování, který je definován skutkovými podstatami jednotlivých trestných činů. Omezení této definici spočívá v časoprostorové proměnlivosti obsahu pojmu. Co je dnes trestným činem může být zítra dekriminlizováno a naopak. Záleží na pohybu systému hodnot a kritérií pro kriminalizaci nebo dekriminlizaci jednotlivých forem lidského chování.²⁷

2.3. Zdroje informací o kriminalitě a jejich specifika

Popis kriminality umožňuje především kriminální statistika. Chceme-li zjistit zákonitosti nějakého společenského jevu, je nutné jev nejprve pozorovat a popsat. Důležitý je též rozdíl v legálním a sociologickém pojetí kriminality, protože v momentě, kdy se do pohledu na kriminalitu vnesou hodnotící měřítka např. o neopodstatněnosti represe proti odpůrcům předlistopadového režimu, lze mít následně rovněž pochybnosti např. o postihování pohlavního styku s osobou téhož pohlaví. Pro přesnou klasifikaci takto zpochybnitelných jevů však neexistují jednotná měřítka. K úvahám o kriminalitě z kvantitativního hlediska (stav, struktura atd.) jsou však sociologické definice v podstatě nepoužitelné. Proto je vhodné držet se legálního vymezení kriminality, které je však nutné prostřednictvím sociologického pohledu do jisté míry redukovat.²⁸

Prostřednictvím statistických údajů o kriminalitě je však možné získat údaje o kriminalitě zjevné (registrované), což je kriminalita, která vyšla najevo, a proto je registrována v oficiálních statistikách. Jedná se tedy pouze o část kriminality skutečné.

26 DUBSKÝ, Josef a Lukáš URBAN. *Sociální deviace*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2005. ISBN 80-7251-202-1., str. 123

27 DUBSKÝ, Josef a Lukáš URBAN. *Sociální deviace*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2005. ISBN 80-7251-202-1, str. 48

28 NOVOTNÝ, Oto. *Kriminologie. 2.*, přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-026-2, str. 44, 45

Existuje však kriminalita, o které se orgány činné v trestním řízení nedoví, a proto nemůže být registrována v oficiálních statistikách. Jde o tzv. Kriminalitu skrytou neboli latentní.

V souvislosti s latentní kriminalitou někteří autoři hovoří o černých a šedých číslech. Černá čísla v této souvislosti znamenají kriminalitu, o které se orgány činné v trestním řízení nedozvěděly (rovněž se používá termín přirozená latence) a šedá čísla označují trestné činy, o kterých se tyto orgány sice dozvěděly, ale nepovedlo se jim vypátrat pachatele. Někdy se též zmiňuje tzv. umělá latence, která označuje trestné činy, o kterých se orgány činné v trestním řízení dozvěděly, avšak z nějakého důvodu ji neregistrují.

Míra latentní kriminality je ovlivněna převážně intenzitou formální a neformální kontroly, tolerancí poškozených a úrovní právního citění občanů. Z toho je patrné, že míra latence se u jednotlivých trestných činů podstatně liší, a to především podle závažnosti jednotlivých trestných činů (závažné trestné činy jsou postiženy menší mírou latence), rovněž obtížností odhalování. Uvádí se, že vraždy jsou postiženy velmi malou mírou latence, zatímco například úplatkářství, kde je zájmem podplácejícího i podpláceného nebýt odhalen, je postiženo vysokou mírou latence, stejně jako další hospodářské trestné činy. Naproti tomu u některých trestných činů existují zábrany oběti čin ohlásit (sexuálně orientované trestné činy, domácí násilí atd.).

Oficiální pramen registrované kriminality poskytují kriminální statistiky vytvářené jednotlivými instancemi kontroly kriminality. Naneštěstí existuje řada vlivů, které statistický obraz zjevné kriminality deformují. Je třeba brát v úvahu vliv legislativních změn, protože kriminální statistiky vycházejí z platné právní úpravy. Stav a strukturu kriminality v časovém období je možné posuzovat, pouze pokud nedošlo ke změně trestního práva, jež by, mohla vyvolat pohyb statistických dat.

Na údaje obsažené ve statistikách má rovněž vliv trestní politika státu, protože pro dané období určuje, kterým trestným činům bude věnována zvýšená pozornost. Tento faktor je navíc velmi obtížně klasifikovatelný. I přes všechny slabiny, je význam kriminalistických statistik, jako zdroje hodnot o stavu, struktuře a dynamiky kriminality nezastupitelný.²⁹ Stav kriminality je základní charakteristikou kriminality, který je udáván počtem registrovaných trestních činů, respektive počtem pachatelů. Pokud je³⁰

29 NOVOTNÝ, Oto. *Kriminologie*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-026-2., str. 51, 52, 53

vyjádřen absolutními čísly, udává rozsah kriminality. Pokud je vyjádřen indexem, tak udává úroveň (intenzitu) kriminality.

3. Třídění násilných trestných činů

Násilné jsou takové trestné činy vyjmenované v trestním zákoníku (TZ), které zahrnují násilí proti druhé osobě nebo pohrůžku násilím. Jde například o tyto trestné činy:

- trestné činy proti životu a zdraví – např. pokus vraždy (§ 140 TZ), ublížení a těžké ublížení na zdraví (§ 145 a § 146 TZ), mučení a jiné nelidské zacházení (§ 149),
- trestné činy proti svobodě – např. obchodování s lidmi (§ 168 TZ), zbavení osobní svobody (§ 170 TZ), loupež (§ 173 TZ), vydírání (§ 175 TZ)
- některé trestné činy proti rodině a dětem – např. týrání svěřené osoby (§ 198 TZ) a týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199),
- trestné činy narušující soužití lidí – např. nebezpečné vyhrožování (§ 353) a nebezpečné pronásledování (§ 354 TZ).

Za **násilí** se považuje použití fyzické síly k překonání nebo zamezení kladeného či očekávaného odporu. Za násilí se považuje i uvedení jiného lší do stavu bezbrannosti (např. do stavu opilosti), v důsledku kterého oběť není schopna se účinně bránit).

Pohrůžka násilí znamená psychické působení na vůli jiného. Nemusí jít jen o pohrůžku bezprostředního násilí, ale i takového, které má být užito v budoucnu. Násilí, kterým je vyhrožováno, může směřovat proti napadenému i třetí osobě. Pohrůžka může být vyjádřena přímo či nepřímo (ve dvojsmyslném významu), verbálně či gestem.³¹

³¹ <http://www.policie.cz/clanek/nasilne-trestne-ciny.aspx>

3.1. Zvlášť zranitelná oběť

V nejširším pojetí se za oběť považuje člověk nebo skupina lidí, kteří utrpěli jakoukoli újmu způsobenou trestným činem, ale též válkou, diskriminací nebo živelnými pohromami. Takto je oběť chápána v obecné kriminologii. V širokém pojetí je obětí osoba, organizace, morální nebo právní řád, který je ohrožen, poškozen nebo zničen trestným činem. V úzkém pojetí je obětí jen fyzická osoba, která utrpěla trestným činem jakoukoliv újmu (na životě, zdraví, majetku, cti a jiných právech). V tomto smyslu je potom možno mluvit o trestném činu bez obětí, kdy jsou například ohroženy mravnost, city, svoboda, demokracie, stát apod.³²

Oběti znamenají osoby, které individuálně nebo kolektivně utrpěly újmu, včetně fyzického nebo psychického poškození, emocionálního utrpení, ekonomické ztráty nebo závažného porušení jejich základních práv z důvodu konání nebo nekonání, které je porušením vnitrostátních trestních zákonů platných v členských státech, včetně těch zákonů, které ustanovují trestnou činnost zneužití pravomoci.³³

Některé oběti násilných trestných činů jsou považovány dle zákona o obětech trestných činů za zvlášť zranitelné. Jde o děti, hendikepované osoby a další osoby, u kterých je zvýšené nebezpečí způsobení druhotné újmy zejména s ohledem na jejich věk, pohlaví, rasu, národnost, sexuální orientaci, náboženské vyznání, zdravotní stav, rozumovou vyspělost, schopnost vyjadřovat se, životní situaci, v níž se nachází, nebo s ohledem na vztah k osobě podezřelé ze spáchání trestného činu nebo závislosti na ní. Za zvlášť zranitelné oběti jsou považovány také oběti trestného činu obchodování s lidmi.

Zvlášť zranitelné oběti jsou takové oběti, u kterých existuje vyšší nebezpečí způsobení tzv. druhotné újmy nebo zastrašování ze strany pachatele. Tyto oběti také mohou být zvláště náchylné k prohloubení prožívaného stresu a citového zranění v důsledku samotné účasti v trestním řízení, např. při výslechu.³⁴

32 Holcr, K. a kol. Kriminologie. Praha: Nakladatelství Leges, 2009, str. 90.

33 Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power, A/RES/40/34, 29 November 1985, 96th Plenary meeting.

34 <http://www.policie.cz/clanek/informace-pro-obeti-trestnych-cinu-a-zasazene-mimoradnymi-udalostmi.aspx>

Zákon proto stanoví speciální opatření pro zabránění prohlubování stresu oběti a snížení nebezpečí druhotné újmy, viktimizace.³⁵

3.2. Dopady trestného činu na oběť

Prožívání újmy u obětí je velmi individuální. Záleží na mnoha faktorech, ke kterým patří mimo jiné charakter a okolnosti spáchaného trestného činu či vztah oběti k pachateli, ale také vlastnosti oběti, její věk aj.

Vedle fyzické újmy oběti násilných trestných činů prožívají obvykle výraznou psychickou újmu. V reakci na prožitou traumatizující událost se u nich mohou objevovat nejrůznější pocity, jako je např. vztek, šok, strach, pocit ponížení, stud, pocity bezmoci a bezradnosti. V důsledku této události mohou oběti trpět různými psychickými a fyziologickými obtížemi, ke kterým patří např. výrazné změny nálad, návaly úzkosti, zvýšená podrážděnost, nesoustředěnost, ostražitost, stažení se ze sociálních kontaktů, ztráta chuti k jídlu, poruchy spánku, bolesti zad, břicha apod. Příznaky mohou být velmi rozmanité a mohou se objevit bez ohledu na to, zda byla oběti trestným činem skutečně způsobena fyzická újma, či zda touto újmu pachatel 'pouze' hrozil.

V některých případech mohou psychické příznaky přetrvávat dlouhodobě a rozvinout se v tzv. posttraumatickou stresovou poruchu. Proto je důležité včas vyhledat odbornou pomoc (např. psychologickou nebo psychiatrickou).

Lze se také obrátit na organizace poskytující odbornou pomoc obětem trestných činů, zejména pomoc sociální, psychologickou a právní. Získejte více informací o možnostech poskytnutí odborné pomoci obětem trestných činů. Jste-li zvláště zranitelnou obětí, máte nárok na bezplatné poskytnutí pomoci.

Pokud jste se stali obětí násilného trestného činu, máte práva podle zákona o obětech trestných činů a jako poškozený také procesní práva podle trestního řádu.

³⁵<http://www.policie.cz/clanek/informace-pro-obeti-trestnych-cinu-a-zasazene-mimoradnymi-udalostmi.aspx>

Procesní práva poškozeného lze uplatňovat pouze v případě, kdy byl trestný čin oznámen, a bylo zahájeno trestní řízení.³⁶

3.3. Agrese

Agrese je chování, které vědomě a se záměrem (úmyslně) ubližuje, násilně omezuje svobodu a poškozují jiné osoby nebo věci. Agresí není přemýšlení o negativním činu. Rozeznáváme více typů agrese:

- z hlediska formy: myšlenková, verbální, fyzická
- z hlediska povahy a kontextu příčin: afektivní, instrumentální + nově šikanování
- z hlediska zaměření: proti osobám, věcem, nebo na jiný objekt, než který byl spouštěčem.

Afektivní (hostilní, impulzivní, emocionální) agrese má reaktivní charakter, obvykle není plánovaná – vzniká vyprovokováním (často nezáměrným). Instrumentální agrese má proaktivní charakter, je vedlejším produktem při dosahování jiných neagresivních cílů (snaha vyhrát – zraním soupeře, aby neskóroval). Šikanování, tyranizování a obtěžování (bullying, mobbing, harassment), jsou relativně nové typy agrese, typickým znakem je nerovnost v síle šikanujícího a oběti. Typickým příkladem mobbingu je šikana na pracovišti, nadřízený versus podřízený.

Dan Olweus definuje agresivní chování jako chování, kdy útočník nebo pachatel použije sílu jeho vlastního těla nebo předmět ke způsobení škody, újmy nebo nepohodlí jinému jednotlivci.³⁷

3.4. Agresivita

Agresivitu klasifikujeme jako vnitřní pohotovost jednat útočně (rys osobnosti). Je to sklon neboli tendence k útočnému jednání, které se transformuje do různých podob. V přírodě je to vlastně přirozená a nutná vlastnost živočichů, aby přežili. Agresivita je způsob reakce na podkladě strachu, přání (frustrace, žádosti), heredity (dědičnosti), opuštění nebo tyranie.

³⁶<http://www.policie.cz/clanek/informace-pro-obeti-trestnych-cinu-a-zasazene-mimoradnymi-udalostmi.aspx>

³⁷ OLWEUS, D.a co. The Nature of School Bullying: A Cross – National Perspective. London: Routledge, 1999.

Agresivita se často prolíná s asertivitou, což znamená sebeprosazování při dosahování svých cílů. V podobných souvislostech se používá termín hostilita – nepřátelský postoj vůči lidem obecně.

Dle psychologického výkladu lze rozlišovat konstruktivní agresivitu a destruktivní agresivitu. Kdy konstruktivní agresivita je považována za přirozený a účelný projev v lidském chování, důležitý pro vývoj člověka nacházející svoji opodstatněnost v procesu individualizace, tj. utváření individuální osobnosti. Tak na druhé straně destruktivní agresivita je spojená s touhou ničit či ubližovat a signalizuje vážné narušení vztahu jednice k sobě samému nebo k druhým.³⁸

³⁸ ČÍRTKOVÁ, L. Policejní psychologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, str. 169

4. Analýza nápadu násilných trestných činů na teritoriu Územního odboru PČR Kolín

4.1. Geografické údaje

Město Kolín je okresní město, které leží ve východní části Středočeského kraje na řece Labi. Město má rozlohu 35 km² s průměrnou nadmořskou výškou 220 metrů, evidovaným počtem adres 4713. Kolín je velmi důležitým železničním uzlem, vzhledem ke své strategické poloze, nejen v rámci Středočeského kraje, jehož je součástí, nýbrž v rámci celé České republiky. Kolín leží 60 km východně od Prahy a rozprostírá se na obou březích řeky Labe.

4.2. Demografické údaje

Okres Kolín leží ve Středočeském kraji, jeho rozloha je 743,57 km², počet obyvatel je k 1.5.2015 98 125 obyvatel. Počet obcí 89, z toho šest měst a tři městyse (Městys je typ obcí, velikostně a významově stojící mezi městem a vsí. Obce, které měly oprávnění užívat označení městys před 17. květnem 1954, jsou městysem, pokud o to požádají předsedu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, na základě příslušného zákona č. 234, který nabyl účinnosti 1. července 2006). Do počtu obyvatel jsou zahrnuty všechny osoby, s trvalým i dlouhodobým pobytem v daném území, a to bez ohledu na státní občanství.

Tabulka č. 1. – Stav obyvatelstva okresu Kolín k 31. 12. celkem ³⁹

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet obyvatelstva	97133	97817	93042	94370	95215	95764	96703	97279	97705	98125

³⁹ Český statistický úřad, czso.cz/csu/xs/charakteristika_okresu_kolin

Migrace výrazně ovlivňuje regionální rozvoj. Co rozumíme pojmem migrace? Migrace je prostorové přemísťování osob přes libovolné hranice, (zpravidla administrativní), spojené se změnou místa bydliště na dobu kratší či delší, případně natrvalo. Příčin migrace může být mnoho, v současné době je důvodem migrace především industrializace, změny na trhu práce, které souvisí např. se strukturální přeměnou průmyslu, odstraňující staré profese a vytvářející profese nové, často dochází ke koncentraci průmyslu do jedné oblasti.

Migrace se dá číselně vyjádřit hrubou mírou migračního salda, což je vyjádření migračního přírůstku na 1000 obyvatel středního stavu.

Tabulka č. 2 Hrubá míra migračního salda (HMMS)⁴⁰

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
HMM S	13,13	7,03	20,3	13	7,86	4,82	5,92	5,71	4,13	3,88

⁴⁰ Oakhk.euweb.cz/doc2007/vsrr/priloha17_migrace.doc

4.3. Průmysl v teritoriu Územního odboru Kolín

Okres Kolín lze charakterizovat jako průmyslově-zemědělský. Je zde řada větších i menších podniků, reprezentujících různá odvětví. Převažuje zaměření elektrotechnické, strojírenské, chemické a polygrafické. Zásadní změnou ekonomického potenciálu okresu je však vybudování průmyslové zóny Kolín – Ovčáry s dominující továrnou TPCA s.r.o., na výrobu aut. Továrna zahájila provoz v roce 2005 a s počtem 3000 zaměstnanců je v okrese Kolín největší. Intenzivní zemědělská rostlinná výroba těží z výborných výrobních podmínek v Polabí. K 31. 12. 2003 je v okrese Kolín evidováno 21 643 subjektů v registru ekonomických subjektů (6,9 % subjektů kraje). Podle převažující činnosti tvoří 3,8 % zemědělství a lesnictví, 13,1 % odvětví průmyslu, 15,1 % stavebnictví, 21,8 % velkoobchod a maloobchod. ⁴¹

4.4. Policie České republiky Územní odbor Kolín

Středočeský kraj patří počtem obcí i obyvatel mezi největší kraje České republiky. Jeho rozloha 11 015 km zabírá téměř 14 % území České republiky. Kraj zcela obklopuje hlavní město Prahu. K 31. 10. 2010 měl Středočeský kraj 1 264 978 obyvatel. Všechny okresy Středočeského kraje mají intenzivní sociálně – ekonomické vazby na Prahu a do jisté míry tvoří zázemí hlavního města Prahy. Středočeský kraj má kromě Prahy nejhustší, ale také nejpřetíženější dopravní síť v České republice. Přes území kraje vedou do hlavního města historicky radiálně uspořádané hlavní železniční i silniční tranzitní sítě. ⁴²

Své zastoupení v kraji má i vodní doprava. Jedinou vodní cestu v ČR pro vnitrostátní i mezinárodní přepravu představuje v současné době Labsko-vltavská vodní cesta, přibližně $\frac{3}{4}$ její délky procházejí územím kraje. Výše zmíněná charakteristika území je důležitým faktorem ovlivňujícím protiprávní činnost a zatíženost policistů. Středočeská policie vznikla v roce 2010 oddělením od Policie ČR správy hlavního města Prahy. Krajské ředitelství policie Středočeského kraje je od 1. ledna 2009 organizační složkou státu a účetní jednotkou. Středočeská policie je členěna na 13. územních obvodů, jedním z nich je Územní odbor Kolín.

⁴¹ https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_okresu_kolin

⁴² https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_okresu_kolin

Území ÚO Kolín je rozděleno na šest obvodních oddělení, a to Obvodní oddělení Český Brod, Kolín, Kostelec nad Černými lesy, Kouřim, Týnec nad Labem, Pečky.

Celkem zde pracuje 210 policistů. Násilnou kriminalitu věcně příslušnou službě kriminální policie a vyšetřování, zpracovávají čtyři policisté. Jedná se o veškerou kriminalitu násilného charakteru, od nejzávažnějších jako jsou loupeže, znásilnění, účasti na sebevraždě, podezřelá úmrtí, vydírání, nebezpečné pronásledování, ublížení na zdraví, neposkytnutí pomoci atd.

4.5. Násilná trestná činnost a její současné trendy na ÚO Kolín

Tab. č. 3 Statistické údaje za období 2006–2015⁴³

ÚO Kolín	Vražda N/O	Loupež N/O	Znásilně- ní N/O	Vydírání N/O	Nebezpeč- né vyhrožo- vání N/O	Mravnost ní celkem včetně znásilně- ní N/O	Násilí celkem N/O
Rok 2006	0/0	28/26	6/5	5/5	7/7	11/10	77/73
Rok 2007	1/1	51/46	7/7	5/1	15/12	21/18	169/135
Rok 2008	1/1	30/23	7/3	6/6	11/8	15/8	136/102
Rok 2009	1/1	37/30	2/2	11/9	9/5	8/5	122/99
Rok 2010	0/0	26/24	4/4	8/5	24/22	11/10	170/139
Rok 2011	1/1	32/31	8/6	7/6	24/19	21/15	188/159
Rok 2012	2/2	14/10	8/5	12/7	21/16	34/21	159/119
Rok 2013	2/1	15/11	0/0	11/9	24/19	14/9	141/106
Rok 2014	1/1	20/19	5/3	7/5	31/26	22/16	180/149
Rok 2015	0/0	15/12	4/2	3/2	18/16	25/20	101/86

Z tabulky číslo 3 vyplývá, že k největšímu nápadu násilné trestné činnosti na Územním odboru Policie České republiky v Kolíně došlo v roce 2011. V tomto roce

⁴³ intranetové stránky PČR, Územní odbor Kolín

policisté přijali oznámení o 188 násilných trestných činech, kdy se podařilo 159 z nich objasnit.

Oproti roku 2010 došlo v roce 2011 k nárůstu zejména mravnostní kriminality, do které jsou započteny i případy znásilnění, ke kterým v daném teritoriu v průběhu roku došlo. Došlo také k nárůstu počtu loupeží, kterých se stalo 32, kdy 31 z nich se podařilo kriminalistům objasnit. Statistické údaje z roku 2015 ukazují, že v tomto roce, došlo k razantnímu snížení násilných trestných činů. Spáchaných v daném teritoriu, a to na celkové číslo 101, kdy objasněno bylo 86 případů. V roce 2015 došlo ke snížení nápadu zejména u případů nebezpečného vyhrožování.

4.6. Analýza vývoje násilné kriminality Územní odbor policie Kolín

Dynamika neboli vývoj trestné činnosti, se zabývá trestnou činností v pohybu a změnou v průběhu určité doby, na určitém území. V rámci dynamiky kriminality jsou používány pojmy tendence či trend kriminality. Podle toho, jak se kriminalita vyvíjí, hovoříme buď o stagnaci kriminality, nebo o klesající či stoupající tendenci kriminality. Sledování dynamiky kriminality má význam především pro předvídaní prognózy budoucího vývoje kriminality. Dynamika kriminality je tedy pohledem na kriminalitu jako proces. Pro vývoj obecné kriminality, včetně kriminality násilné, má zlomový význam rok 1989. Tento rok je posledním rokem téměř dvacetiletého období relativně stabilní úrovně kriminality. V Kolíně je dlouhodobě vyšší kriminalita přičítána příchodu velkých investorů do regionu, který s sebou přinesl velkou migraci.

Z tabulky č. 3 vyplývá, že násilná trestná činnost v daném teritoriu prudce stoupla v roce 2007, kdy proti předcházejícímu roku 2006, byl nápad celkové násilné trestné činnosti vyšší o 92 případů, kdy do tohoto nárůstu nejzásadněji zasáhl nárůst trestného činu loupeže, a to o 23 případů a dále téměř sto procentní nárůst počtu trestného činu nebezpečného vyhrožování. Jedním z faktorů, který se na tomto nárůstu podílel, je nárůst hrubé míry migračního salda o 13,27. S migrací úzce souvisí počet ubytoven pro nepřizpůsobivé občany. Obyvatelé těchto ubytoven se často na kriminalitě podílí. Důvodem bývá jejich závislost na sociálních dávkách, nezaměstnanost, frustrace, požívání alkoholických nápojů, zneužívání drog, neschopnost začlenit se do společnosti.

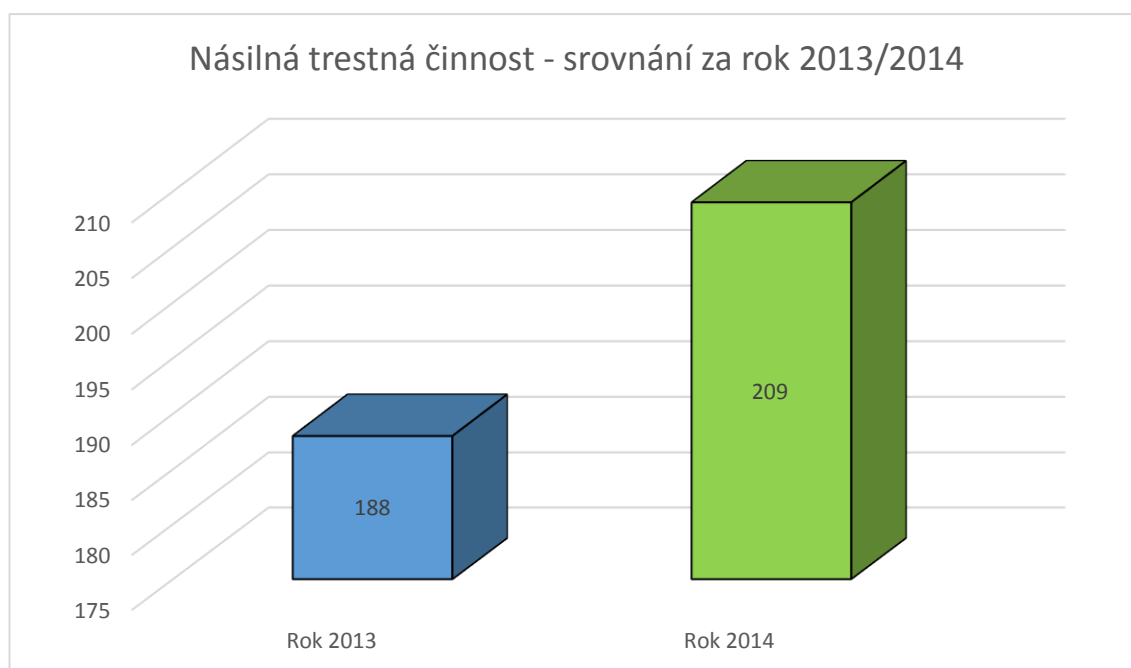
Přímo ve městě Kolín je 40 ubytoven, kdy lze konstatovat, že 2/3 z nich jsou problémové. Kapacita těchto zařízení je až 900 lůžek, přičemž přesný počet obyvatel těchto zařízení nemá radnice města Kolín zmapován. Vzhledem k tomu, že ubytovny jsou spojovány se zvýšenou kriminalitou v teritoriu města Kolín, radní schválili stavební uzávěru, která má zabránit stavbě nových ubytoven. Stavební uzávěra se týká staveb pro dočasné ubytování na celém území města. Měla by znemožnit výstavbu a kolaudace nových problémových ubytoven, ve kterých se koncentrují především sociálně vyloučené domácnosti. Uzávěra je platná do konce roku 2015, nebo do doby, než bude schválena změna územního plánu. Pro srovnání, v roce 2010 bylo ve městě Kolín „pouze“ 19 ubytoven. V roce 2008 a 2009 dochází k mírnému poklesu celkového počtu násilných trestných činů. Nejmarkantněji došlo ke snížení počtu loupeží a mravnostní kriminality. V roce 2010 klesá počet loupeží, ovšem dochází k nárůstu počtu trestných činů nebezpečného vyhrožování. V dalších letech počet násilných trestných činů stagnuje, v roce 2012 a 2013 dochází ke snížení počtu násilných trestných činů. V roce 2014 opět trestné činy stoupají, a to zejména loupeže a nebezpečné pronásledování. V roce 2015 dochází k velmi podstatnému snížení veškeré násilné trestné činnosti, což se projevilo zejména snížením počtu loupeží a také trestného činu nebezpečného vyhrožování. V případě loupeží se ve většině případů jedná o loupežná přepadení v barech, hernách, v menší míře loupežná přepadení benzinových čerpacích stanic a bankovních úřadů.

V prvním pololetí roku 2015 klesla kriminalita o více než polovinu. Na pokles kriminality ve městě má vliv několik faktorů, například takzvané mapování kriminality, efektivnější spolupráce s městskou policií, zřízení webových stránek s informacemi týkajícími se kriminality v jednotlivých městských částech a důslednější hlídkování v rizikových oblastech. V prvním pololetí roku 2014 policisté v Kolíně zaznamenali 793 tr. činů, za stejné období roku 2015 jich bylo 493. Zásadní vliv na pokles kriminality v teritoriu Územního odboru policie v Kolíně má tedy zejména cílená prevence, kdy v tomto období bylo zahájeno několik preventivních projektů, založených na spolupráci policie, městské policie, Městského úřadu v Kolíně a probační a mediační služby.

4.7. Grafické vyjádření srovnání vývoje násilné kriminality v letech 2013 a 2014

Podrobněji provedu rozbor a srovnání násilné kriminality a její objasňenost v teritoriu Územního odboru policie Kolín v letech 2013 a 2014, kdy pro větší názornost použiji grafická vyjádření.

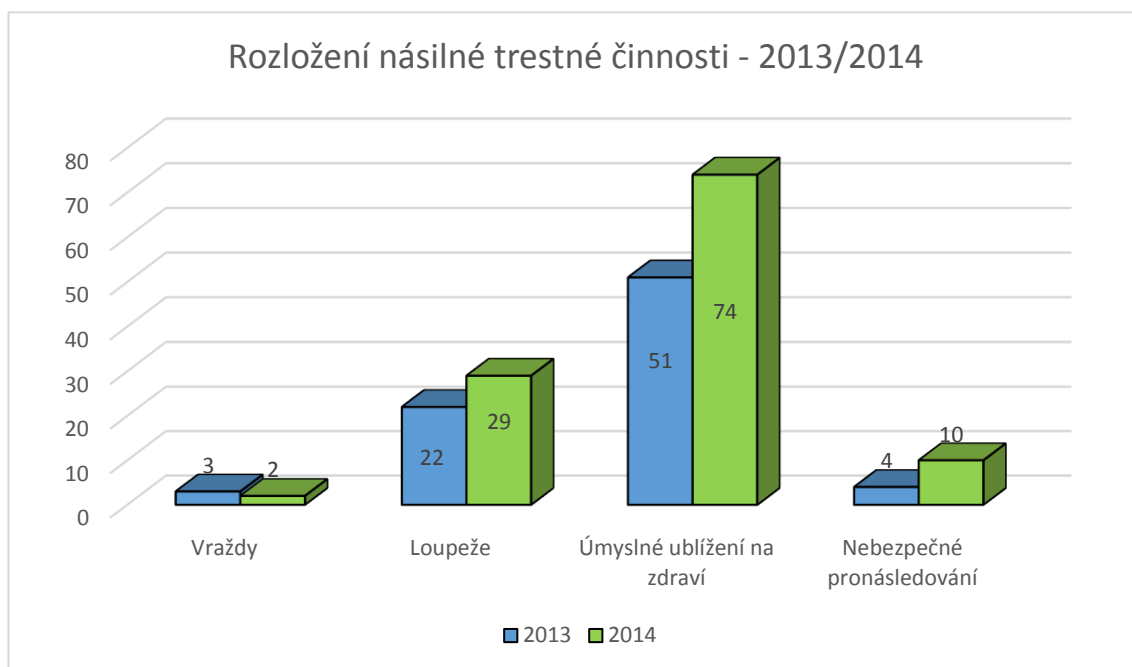
Graf č. 1: Násilná trestná činnost – srovnání za rok 2013/2014 ⁴⁴

Z grafu číslo 1. je zřejmý nárůst násilné trestné kriminality spáchané v teritoriu Územního odboru Policie České republiky v roce 2014 oproti roku 2013 o 21 případů. Důvodem tohoto nárůstu je zejména stále rostoucí počet velkých průmyslových firem, kdy za zaměstnáním přišlo do teritoria Územního odboru policie v Kolíně mnoho lidí nejen z celé České republiky, ale i ze zahraničí. Dalším z důvodů je i stále se snižující počet policistů.

⁴⁴ intranetové stránky PČR, Územní odbor Kolín

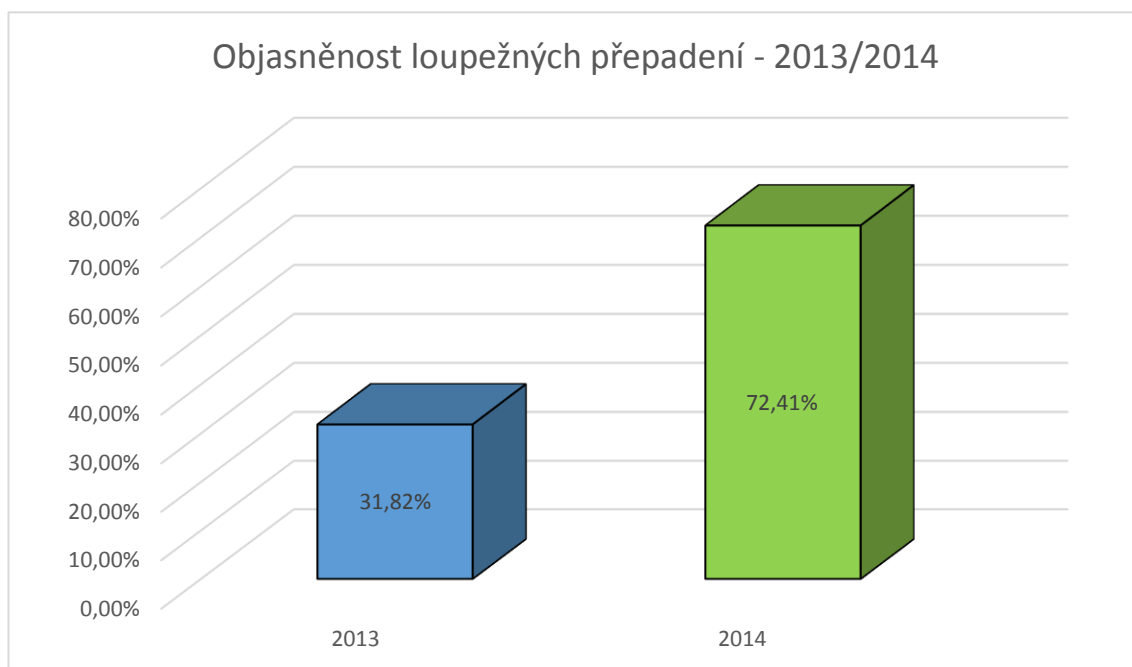
Graf č. 2: Rozložení násilné trestné činnosti – 2013/2014⁴⁵

Z grafu č. 2 je zřejmá stoupající tendence u trestného činu úmyslné ublížení na zdraví, a to celkem o 23 případů. Stoupl také počet trestných činů nebezpečného pronásledování, který souvisí také s větší dostupností informačních technologií, které pachatelé často k páčání tohoto druhu trestné činnosti v poslední době hojně využívají. Informační technologie, internet a sociální sítě mají v poslední době velký podíl na páčání trestné činnosti. Anonymitu, kterou internet umožňuje, využívá k páčání trestné činnosti stále více pachatelů. Šíření pornografie, kyberšikana, vyhrožování a nebezpečné pronásledování jsou trestné činy, které se dnes víceméně odehrávají právě ve virtuálním prostoru. Z tohoto důvodu jsou u Policie České republiky nově zřizována oddělení specializující se na odhalování této trestné činnosti.

⁴⁵ intranetové stránky PČR, Územní odbor Kolín

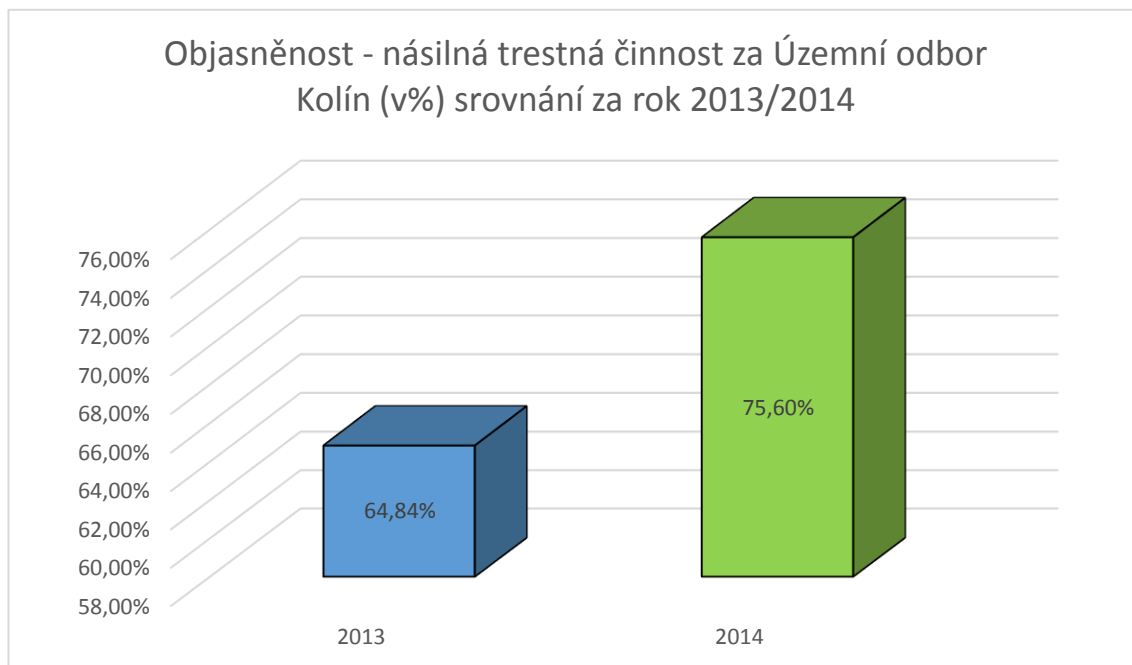
Graf č. 3.: Objasněnost loupežných přepadení – 2013/2014⁴⁶

Graf číslo 3. znázorňuje počty objasněných loupeží, ke kterým došlo na celém teritoriu Územního odboru Policie České republiky v Kolíně v roce 2013 a v roce 2014. Z grafu jednoznačně vyplývá nárůst objasněnosti trestného činu loupeže z 31,82 %, které byly objasněny v roce 2013, na 72,41 %, které se kriminalistům podařilo objasnit v roce 2014.

⁴⁶ intranetové stránky PČR, Územní odbor Kolín

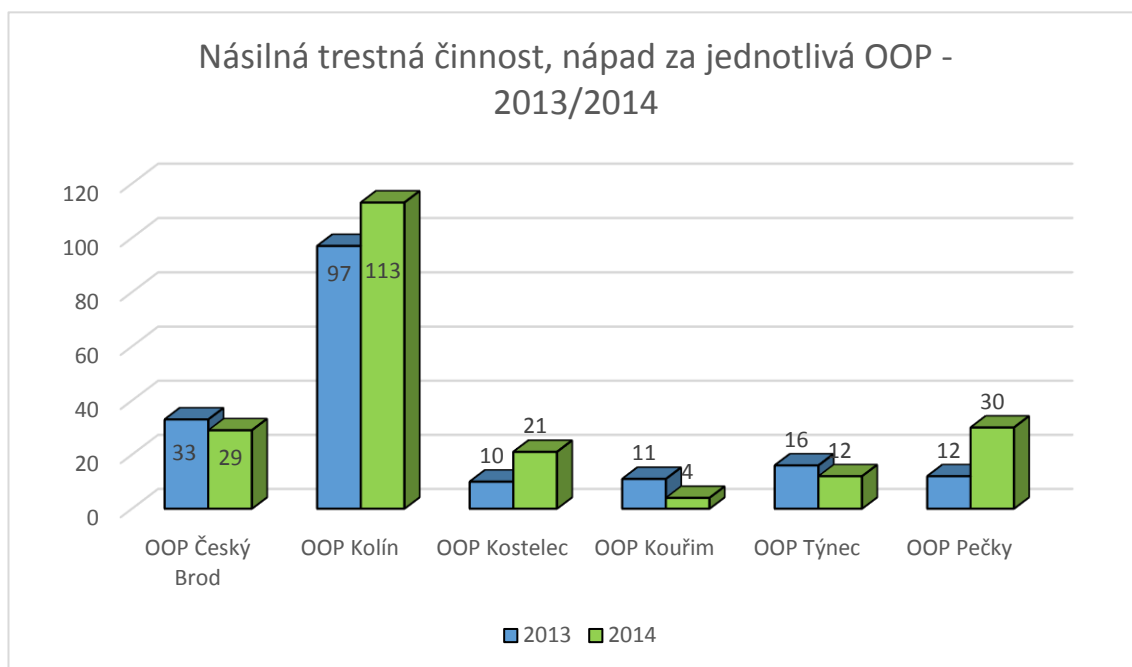
Graf č. 4: Objasněnost–násilná trestná činnost za ÚO Kolín (v%) srovnání za rok 2013/2014⁴⁷

Z grafu č.4 vyplývá, že v roce 2014 došlo na Územním odboru policie České republiky v Kolíně, oproti předcházejícímu roku 2013, k nárůstu objasněnosti násilné trestné činnosti a to o 10,76 %.

⁴⁷ intranetové stránky PČR, Územní odbor Kolín

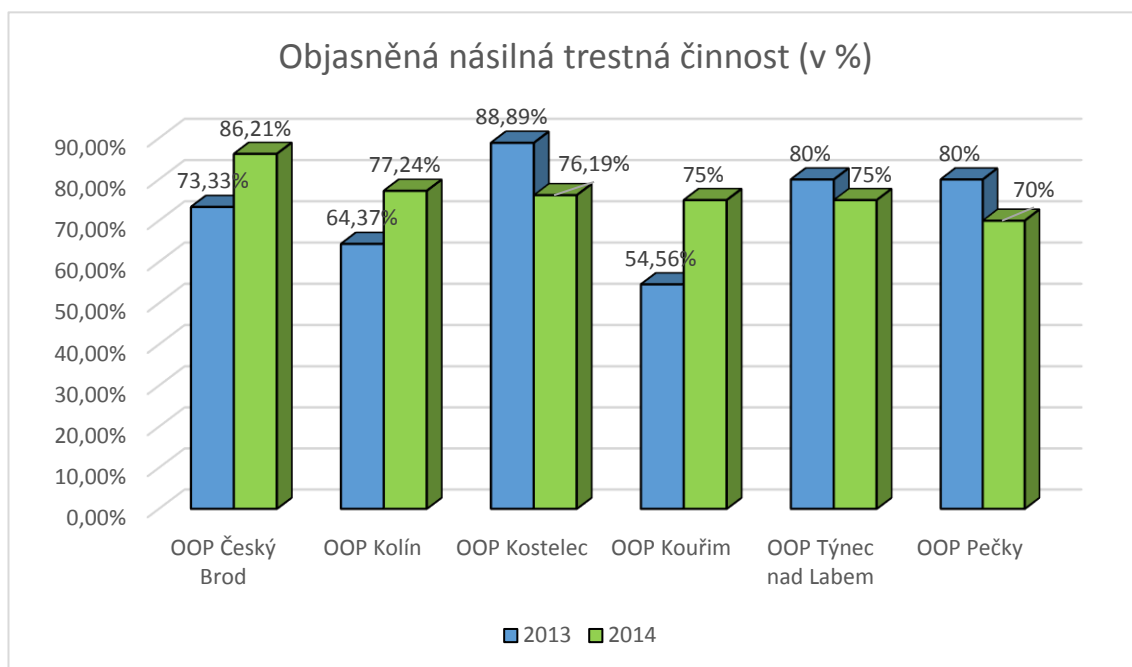
Graf č. 5: Násilná trestná činnost, nápad za jednotlivá OOP – 2013/2014⁴⁸

Z grafu číslo 5 vyplývá, že největší nárůst nápadu násilné trestné činnosti oproti roku 2013 zaznamenalo v roce 2014 obvodní oddělení v Kolíně, dále Pečky a Kostelec nad Černými lesy. Na tento nárůst měl vliv i nedostatek policistů, kteří v daném období na těchto obvodních oddělení pracovali.

⁴⁸ intranetové stránky PČR, Územní odbor Kolín

Graf č. 6: Objasněná násilná trestná činnost (v %) ⁴⁹

Z tohoto grafu je zřejmé, jak procentuálně stoupla objasněnost násilné trestné činnosti na Obvodním oddělení Policie České republiky v Českém Brodě. Naopak k poklesu objasněnosti tohoto druhu kriminality došlo na obvodních odděleních v obci Pečky, Týnec nad Labem a Kostelec nad Černými lesy.

⁴⁹ intranetové stránky PČR, Územní odbor Kolín

5. Vyhodnocení účinnosti prevence k eliminaci násilných trestných činů na teritoriu Územního odboru PČR Kolín

5.1. Pojem prevence

Autoři kriminologického sborníku definují prevenci kriminality jako společenská opatření zaměřená na předcházení sociálně patologických jevů ve společnosti, především pak kriminalitě. Může mít podobu souhrnu opatření specifikovaných jako preventivní strategie, preventivní programy prevence, plány prevence apod. (Srov. ZOUBKOVÁ, I. et.al. Kriminologický slovník. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, s. 141). Pojem prevence se vymezuje jako ochrana, předcházení jevům. Synonymem k pojmu prevence je pojem profylaxe, i když existují snahy dokázat, že se tyto pojmy od sebe odlišují (odlišný je pouze jejich původ – pojem prevence má latinský původ, pojem profylaxe má řecký původ).⁵⁰ Obecným cílem preventivní práce v oblasti kriminality je snaha o to, aby se jednotliví členové společnosti chovali na základě dohodnutých norem a hodnot, a to prostřednictvím použití nerepresivních prostředků. Zabývá se eliminací sociálně patologických jevů a snižováním motivů a příležitostí k páčání trestných činů. Okruh subjektů preventivní politiky zahrnuje mimo orgánů činných v trestním řízení – systém justice, policie, státní zastupitelství, soudy a vězeňství (které ovšem nehrají hlavní roli), i další instituce – např. nerepresivní orgány veřejné správy, zájmová sdružení občanů, církve, podnikatelské subjekty a jednotlivé občany. Prevence kriminality je vedle represe součástí trestní politiky.⁵¹

Prevenci kriminality tak musíme chápat v širším kontextu prevence rizikového chování. Rizikové chování znamená takové chování jedince, v jehož konečném důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost. Jednotlivé projevy rizikového chování jsou spolu velmi úzce propojeny.

Evropská komise navrhla používat definici prevence kriminality uvedenou v rozhodnutí Rady 2001/427/SVV z 28. května 2001 o vytvoření Evropské sítě pro prevenci kriminality. (EUCPN)

⁵⁰ BUBELÍNI, J. *Prevencia kriminality*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2002, s. 9.

⁵¹ <http://www.mvcr.cz/cthh/docDetail.aspx?docid=21666932&docType=ART>

„Prevence kriminality zahrnuje všechna opatření, která jsou určena na kvantitativní a kvalitativní snižování anebo přispívání jiným způsobem k snížení kriminality a pocitu nejistoty občanů prostřednictvím přímého odrazování od trestné činnosti.“

Ve Slovenské republice je platný zákon číslo 583/2008, o prevenci kriminality a jiné protispolečenské činnosti, který prevencí kriminality rozumí cílevědomé, plánovité, koordinované a komplexní působení na příčiny a podmínky, které vyvolávají nebo umožňují kriminalitu a jinou protispolečenskou činnost, s cílem jejího předcházení, potlačování a zamezování, to se vztahuje i na prevenci jiné protispolečenské činnosti.

Opatřeními jsou i metody a zásahy určené na snižování příležitostí pro páchaní trestné činnosti anebo příčin trestné činnosti.

5.2. Struktura prevence kriminality

Prevenci kriminality rozlišujeme ze dvou hledisek:

1) podle obsahového zaměření:

- sociální prevence

- situační prevence

- prevence viktimmnosti a pomoc obětem trestných činů

a) **Sociální prevence** je všeobecnou prevencí všech sociálně-patologických jevů, včetně kriminality. Je součástí sociální politiky. Její podstatou je změna nepříznivých a vytváření příznivých společenských podmínek v oblasti ekonomické, sociální, výchovně-vzdělávací a kulturní. V oblasti zaměstnanosti, bydlení, podmínek využití volného času, s orientací na růst životní úrovně, duševní rozvoj, humanizaci a zkvalitňování způsobu života společnosti jako celku, sociálních skupin, jako i socializaci, resocializaci a sociální integraci jednotlivců. Sociální prevence je součástí sociální politiky. Efektivita sociální prevence je obtížně statisticky či ekonomicky měřitelná.

b) **Situační prevence** je specificky orientovaná na kriminalitu, na ochranu veřejného pořádku, zdraví, života a majetku občanů nebo jiných subjektů prostřednictvím klasické, technické, fyzické a režimové ochrany. Staví na zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností. Nejefektivněji působí při omezování majetkové trestné činnosti. Těžiště odpovědnosti za opatření situační prevence nesou především občané a obce a v rámci vymezených kompetencí i Ministerstvo vnitra České republiky, respektive Policie České republiky.

c) **Prevence viktimnosti** a pomoc obětem trestných činů, zahrnuje preventivní opatření zaměřená na eliminování nebo snižování rizika, že se člověk stane obětí trestného činu. Je založena na konceptech bezpečného chování, diferencovaného s ohledem na různé kriminální situace a na psychickou připravenost ohrožených osob.⁵²

2) podle okruhu adresátů preventivních aktivit:

Primární prevence

Sekundární prevence

Terciární prevence

a) **Primární prevence**, která představuje preventivní působení na osoby a preventivní opatření uskutečňovaná ve vztahu k situacím a objektům v rámci celé České republiky, nebo některého města či místa, nebo je adresovaná některým demograficky vymezeným skupinám obyvatelstva. Primární prevence působí plošně, zahrnuje především výchovné, vzdělávací, volnočasové, osvětové a poradenské aktivity zaměřené na nejširší veřejnost. Zvláštní pozornost je zaměřena na pozitivní ovlivňování zejména dětí a mládeže. Těžiště primární prevence spočívá v rodinách, ve školách a v lokálních společenstvích.

b) Přímá strategie prevence kriminality se nazývá **sekundární prevence**. Sekundární prevence je orientována na rizikové skupiny osob nebo jednotlivé osoby, u kterých je pravděpodobné, že se mohou stát pachateli nebo oběťmi trestné činnosti, ale i na eliminaci situačních kriminogenních faktorů. Její těžiště je v trestní politice a v jejím praktickém prosazení s přihlédnutím k dosahu generální prevence. Míní se jí kromě generální a speciální trestněprávní prevence, především včasné poznání kriminogenních podmínek a

⁵²<http://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

jejich ovlivnění.⁵³ Od primární prevence se liší tím, že je zaměřena na jedince a skupiny kriminálně rizikové, na potenciální pachatele a oběť.

c) **Terciární prevence** se vztahuje k pachatelům a situacím prevence recidivy trestné činnosti. Soustředí se na předcházení kriminální recidivy u pachatelů a na viktimologické recidivy u obětí trestných činů. V každém případě tedy předpokládá spáchání trestného činu a má zabránit dalším.

Prevence je nevyhnutelnost. Její význam spočívá v její přednosti, za kterou považujeme to, že se každému zlu více vyplatí předcházet, než později napravovat chyby. Je samozřejmě také ekonomicky výhodnější.

Systém prevence kriminality v České republice se skládá z rezortních programů (vycházejících z působnosti ústředních orgánů státní správy – např. odbor prevence kriminality v rámci Ministerstva vnitra), preventivních programů měst a obcí (vycházejících z místních potřeb) a z preventivních aktivit bezpečnostních složek (zejména systém Community policing). Jde tedy obecně vzato o komunikaci mezi policií a společností, jedná se o partnerství mezi formálními a neformálními institucemi na úseku ochrany veřejného pořádku, které je potřebné zejména pro zabezpečení klidného a bezporuchového chodu společnosti.⁵⁴

5.3. Bezpečný Kolín

Přímo ve městě Kolín, působí 42 strážníků Městské policie a 53 policistů na obvodním oddělení. Z pohledu bezpečnostní situace se Kolín dlouhodobě vyznačuje velmi vysokou kriminalitou. Ve srovnání se sousedním městem Kutná Hora, bylo v roce 2013 v Kolíně spácháno 1881 trestných činů. V Kutné Hoře to bylo 547 trestných činů a ve městě Nymburk 874 trestných činů.

Vzhledem k této bezpečnostní situaci ve městě byla koncem roku 2013 založena pracovní skupina s názvem „Bezpečný Kolín“. Stálými členy této pracovní skupiny jsou starosta města Kolín, vedoucí Územního odboru Policie České republiky Kolín, ředitel Městské policie v Kolíně, manager prevence kriminality, vedoucí odboru sociálních věcí

⁵³ Kaiser, G. Kriminologie. Praha: C.H. Beck, 1994, str. 92.

⁵⁴ Novotný, O., Zapletal, J. a kol. Kriminologie, Praga: ASPI Publishing, 2004, str. 189.

a zdravotnictví Městského úřadu v Kolíně a dále vedoucí Probační a mediační služby.⁵⁵ V ⁵⁶rámci pracovní skupiny jsou prosazovány projekty a přístupy, směřující ke snížení kriminality ve městě.

Mezi tyto projekty patří například:

Bezpečné ulice – v rámci tohoto projektu se konají bezpečnostní akce ve městě Kolín, za součinnosti složek Policie ČR (dopravní, pořádkové a kriminální policie) s Městskou policií. Policisté ve spolupráci se strážníky si rozdělili teritoria pro výkon hlídkové služby. Tímto opatřením došlo k pokrytí výkonem hlídkové služby více míst najednou, a to zejména ve vytipovaných kritických časech. Při těchto bezpečnostních akcích se také kontrolují ubytovny, herny, noční bary a zastavárny.

Bezpečná místa – vlakové a autobusové nádraží, Obchodní centra, parkoviště, ubytovny, dále například místa, kde se schází narkomané apod. (nulová tolerance trestné činnosti a drog).

V rámci těchto preventivních aktivit ve městě Kolín, došlo k vytvoření policejního týmu s názvem „Kolín“. Tento byl založen z důvodu neustále se zvyšující kriminality, kdy v roce 2013 došlo k zahlcení policistů obvodního oddělení Kolín administrativou, kdy byli policisté nuceni přes den zpracovávat velké množství přijatých oznámení o spáchané trestné činnosti a neměli tak dostatek času k důslednému pátrání po pachatelích. Velmi málo přijatých oznámení bylo objasněno. Město Kolín se tak stávalo snadným terčem osob páchajících zejména majetkovou trestnou činností. Počátkem roku 2014, byl z těchto důvodů založen tým Kolín, jehož členy jsou vyčlenění policisté z Obvodního oddělení v Kolíně a policisté z kriminální policie. Jejich hlavním úkolem je pátrání po pachatelích majetkové a drogové kriminality v teritoriu města Kolín. Policie současně působí v rámci výkonu hlídkové služby na místech, na kterých byla zaznamenána zvýšená kriminalita. Do současné doby se tomuto speciálnímu týmu podařilo vypátrat více než pět desítek pachatelů sériové majetkové a drogové trestné činnosti.

⁵⁵ http://www.prevencekriminality.cz/evt_file.php?file=777

⁵⁶ http://www.prevencekriminality.cz/evt_file.php?file=777

Dále byly vytvořeny webové stránky s názvem Bezpečný Kolín s cílem informovat občany města o stavu kriminality a jejich spolupráci využít ke snížení kriminality.

- Preventivní opatření realizovaná Městskou policií Kolín – zavedení okrskové služby, schránky důvěry ve všech okrscích, bezpečnostní přednášky na základních a mateřských školách, přednášky pro seniory a zdravotně postižené, rekonstrukce městského kamerového dohledového systému (vybudován v roce 1998, v současné době prochází rozsáhlou rekonstrukcí a čítá 25 kamerových bodů, které budou rozšiřovány), dohled strážníků na přechody pro chodce, preventivní přítomnost městské policie u škol.

Od 1. ledna 2015 je na území okresu Kolín realizován pilotní projekt, který si klade za cíl eliminovat zejména tzv. pouliční kriminalitu, zejména krádeže vloupáním a krádeže prosté. Pilotní projekt by měl mimo jiné zhodnotit stávající právní úpravu týkající se možnosti sdílení informací z informačních systémů státní správy a samosprávy. Jednotlivé instituce státní správy disponují velmi důležitými a cennými informacemi, které však nejsou dále sdíleny.

Klasickým příkladem je informační systém Úřadu práce, který má kompletní přehled o sociálně slabých občanech v teritoriu své působnosti (kde bydlí, kolik mají dětí, zda jsou v hmotné nouzi, kdy a kdo se vrátil z výkonu trestu odnětí svobody).

Z pohledu bezpečnosti

se jedná o velmi cenné informace, které by mohly být v rámci map kriminality velmi efektivně využity.

Snahou policie je mít přehled o pohybu rizikových osob na území města. Za tímto účelem provádí pravidelné kontroly ubytoven, sběren. Hlídka policie či městské policie je téměř nepřetržitě na hlavním či autobusovém nádraží (jedna z hlavních vstupních bran do Kolína), kde provádí důsledné kontroly osob.⁵⁷

⁵⁷ http://www.prevencekriminality.cz/evt_file.php?file=777

Po kontrole výkupny železného šrotu v interakci s Úřadem práce zjišťuje policie, zda „sběrači kovů“, kteří jsou žadateli o dávku hmotné nouze, přiznali příjem z této činnosti, který u některých činí až 30 000Kč. Do současné doby (2015) bylo odhaleno celkem 63 případů s nepřiznaným příjmem 231 453Kč. Díky tomu došlo od počátku roku 2015 k výraznému snížení trestné činnosti krádeže železných předmětů.⁵⁸Krádež okapových svodů či parapetů tento rok v Kolíně vůbec oznámena nebyla. Velký podíl na trestné činnosti majetkového charakteru mají osoby, které jsou uživateli omamných a psychotropních látek. Na základě mapových analýz (místa s nejčastějším výskytem těchto osob) provádí policie jejich kontrolu.⁵⁹

V rámci práce policejních hlídek zaměřuje svůj výkon služby do míst, kde dochází ke koncentraci majetkové trestné činnosti. Jedná se o čtverce cca 200 m².

Tato místa jsou určována prostřednictvím geografického systému vyvíjeného Policií České republiky, který umožňuje na základě zadaných údajů tyto „hot spot“ v mapě graficky znázornit. Tato místa jsou následně pokryta výkonem služby policistů obvodního oddělení, dopravního inspektorátu a městské policie, a to tak, aby nedocházelo k prolínání těchto subjektů na jednom místě, ale bylo pokryto co nejvíce těchto míst.

Využívaný geografický systém umožňuje stanovit kritéria pro zadání týkající se:

- období zobrazení trestné činnosti (den, týden, měsíc, rok),
- čas, kdy byl trestný čin spáchán, případně denní nebo noční dobu,
- druh kriminality, příp. přestupkového jednání.

Na základě zvolených kritérií umožňuje policistovi v mapovém podkladu znázorňovat zvolenou trestnou či přestupkovou činnost za konkrétní období v konkrétním čase. Výstupem může být několik variant – bodové znázornění jednotlivé trestné činnosti, případně hot spot mapa, znázornění rizikových zón.

⁵⁸ http://www.prevencekriminality.cz/evt_file.php?file=777

⁵⁹ http://www.prevencekriminality.cz/evt_file.php?file=777

Kolínská policie zastává názor, že občan žijící v určitém místě, by měl být informován o kriminálních činech v této oblasti, a tedy i o případných budoucích rizicích, které mu mohou potencionálně hrozit. Z tohoto důvodu policie přistoupila ke zveřejňování neznámých trestných činů na území Kolína na webových stránkách města „Bezpečný Kolín“, který byl zřízen mimo jiné i k těmto účelům. Na tomto webu je rovněž plánováno zveřejnění mapy Kolína s vytyčenými oblastmi, kde budou zobrazeny vybrané druhy trestné činnosti. Místo trestného činu bude rozostřeno v sektoru cca 200 m², tak aby nebylo možné identifikovat osobu poškozeného, a tím nedocházelo k sekundární viktimizaci.

Součástí webových stránek je zveřejňování míst, kde bude docházet v daném týdnu ze strany policie k měření rychlosti.

Základem této teze je předpoklad, že na takto uvedených místech (jedná se převážně o kritická místa s častými dopravními nehodami), budou řidiči jezdit opatrně celý týden, kdežto měření zde, a to i z kapacitních důvodů, bude probíhat v jednom dnu cca 4 hodiny.

V rámci webu „Bezpečný Kolín“ je také možné, aby se občané anonymně vyjadřovali k prezentovaným trestným činům, např. k poznatkům k pachateli, k odcizeným věcem apod. Současně mohou zasílat podněty k jakékoliv nezákonné činnosti, která je v Kolíně trápí.

Od 1. července 2015 je v rámci Krajského ředitelství policie Středočeského kraje na Územním odboru Kolín, spuštěn pilotní projekt „Simply quick“. Hlavním cílem tohoto projektu je maximální objem pracovní činnosti policisty přesunout do daného území. Prostřednictvím počítačového tabletu bude policista schopen přímo na ulici provádět kontrolu osoby, vozidla, lustrace věci, šetření ke konkrétnímu trestnému činu či přestupku, případně k jiné události, seznámení se s pracovní náplní konkrétního dne, výměnu informací s Městskou policií Kolín.⁶⁰

⁶⁰ http://www.prevencekriminality.cz/evt_file.php?file=777

Policista prostřednictvím počítačového tabletu bude moci provádět kontrolu osoby, vozidla a dané informace tak automaticky zaznamenávat v informačním systému, včetně data, času a místa kontroly, čímž odpadá časová dotace na zmíněnou administrativní práci v kanceláři, která bude využita ve prospěch hlídkové⁶¹ či obchůzkové služby. Lustrace věci, zda není hlášena jako odcizená, je provedena ihned prostřednictvím počítačového tabletu, snižuje se tak čas nutný pro kontrolu věcí.⁶²

Pro zpracování záznamu pomocí tabletu o šetření k případu, budou pro policisty za tímto účelem dohodnuta místa pro veřejnost, např. v peněžních ústavech, v budovách České pošty, Úřadu práce, nákupních centrech, nádraží Českých drah apod.⁶³ Efektem by měla být neustálá přítomnost policisty v dané oblasti, na místech a časech, které budou vyhodnoceny jako rizikové.

Policista se může seznámit se svou pracovní náplní konkrétního dne prostřednictvím tabletu napojeného na Mapy kriminality – vytyčené rizikové zóny a časy, kde se policista má pohybovat, a které jsou postupně zobrazovány v časovém sledu.

Zároveň také Městská policie Kolín disponuje systémem, kterým prostřednictvím tabletů zaznamenává klíčové informace výkonu služby jednotlivých strážníků (kontroly osob, vozidel, nálezy injekčních stříkaček, přestupců, včetně přestupků majetkových). Tyto informace je možné sdílet a využívat v rámci činnosti hlídek Obvodního oddělení.

I přes krátkou dobu, kdy jsou implementovaná opatření realizována, lze předběžné výsledky označit jako velmi pozitivní. Od počátku roku 2015 je evidován: celkový pokles trestné činnosti oproti roku 2014 o 39 %, oproti roku 2013 jde o pokles o 50 %, u majetkové trestné činnosti činí pokles oproti roku 2014 o 57 %, oproti roku 2013 je to pokles o 68 %, u krádeží vloupáním pokles oproti roku 2014 o 56 %, oproti roku 2013 se jedná o pokles o 85 %, u krádeží prostých činí pokles oproti roku 2014 o 64 %, oproti roku 2013 je pokles o 71 %.

⁶¹ http://www.prevencekriminality.cz/evt_file.php?file=777

⁶² http://www.prevencekriminality.cz/evt_file.php?file=777

⁶³ http://www.prevencekriminality.cz/evt_file.php?file=777

Souběžně s provedenými opatřeními došlo v Kolíně ke zvýšení objasňenosti trestných činů oproti roku 2014 o 13 %, oproti roku 2013 dokonce o 20 %.

V oblasti prevence považují za důležité zmínit se o *vlivu médií*. Kořeny násilí v dané společnosti tkví v nezanedbatelné míře již v jejích kulturních tradicích a životním stylu a ve změnách souvisejících s relativizací dříve vyznávaných hodnot. Zvláštní problematiku představuje vliv masmédií na genezi kriminality, především té násilné.⁶⁴

Většina odborníků je zajedno – prezentace násilí v médiích není zdaleka neškodná. V zásadě můžeme alespoň v dlouhodobé perspektivě říci, že sledování násilných scén ve filmech, ale i v počítačových hrách zvyšuje výskyt násilí i v reálném životě. Mechanismy sociálního učení a efekty fascinace fungují zejména u agresivně založených jedinců.⁶⁵

Je známo, a řadou výzkumů potvrzeno, že naprostá většina občanů získává znalosti o zločinu právě z masmédií. Média a mediální zpravodajství se tak rozhodující měrou podílejí na tom, jak se ve společnosti o zločinu diskutuje a jaká opatření k jeho kontrole považují občané za žádoucí nebo nutná. Bylo zjištěno, že téma zločinu lidi magicky přitahuje.⁶⁶

T. Newburn (2007) to dokládá následujícími fakty:

- Obsahové analýzy hovoří o tom, že zločin je ústředním tématem zhruba jedné čtvrtiny až jedné třetiny všech vydaných románů.
- Přibližnou pětinu filmové produkce tvoří ryze kriminální snímky, zhruba polovina filmů pak obsahuje znatelný kriminální prvek.
- Bez zločinu se neobejde ani zábava v televizním vysílání – platí to minimálně o jedné čtvrtině veškeré programové nabídky.⁶⁷

Máme-li se mediálním zpravodajstvím zabývat jako zdrojem poznatků o kriminalitě, klíčovou se nejeví pouze otázka, jak velkou porci zločinu nám média servírují, ale i to, nakolik jimi zprostředkovaný obraz kriminality odpovídá skutečnosti.

⁶⁴ ZAPLETAL, J. K problematice násilí a násilné kriminality v současnosti. *Kriminalistika*, 1994, č 2, str. 149-150

⁶⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, str. 176-177

⁶⁶ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Praha. Grada Publishing, a.s., 2010, str. 32

⁶⁷ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Praha. Grada Publishing, a.s., 2010, str. 33

Výzkumy dokázaly, že ve zprávách se v daleko větší míře, než by odpovídalo reálné situaci, objevovaly zločiny násilného charakteru a zločiny se sexuálním podtextem. Zatímco ve statistikách představuje násilná a mravnostní kriminalita necelých 9 % z celkové kriminality, ve zpravodajství zabírají 46 % veškerého prostoru věnovaného kriminalitě.⁶⁸

Z analýzy tisku z hlediska způsobu psaní o násilné kriminalitě provedené v roce 1993 vyplývá, že každý den přinesly noviny zprávu nejméně o jednom novém násilném trestném činu, spojenou s jeho alespoň stručným vylíčením. Vražda představovala 50 % zpráv, 27 % zpráv se týkalo loupeží.⁶⁹

V důsledku toho platí, že médií nabízená podoba kriminality je oproti skutečnosti deformována, často i extrémně.⁷⁰

Zprávy jsou v posledních letech vybírány do zpravodajství tak, aby v silném konkurenčním prostředí vzbudily zájem, a tím zajistily vysoký prodej média samotného. Pro zpravodajství kriminální z toho vyplývá, že se v něm neobjevují delikty běžné

a z hlediska celkové kriminality charakteristické, ale naopak výjimečné a závažné, neboť právě ty mají největší šanci upoutat pozornost čtenářů, posluchačů nebo diváků.⁷¹

Z uvedeného plyne, že ačkoli jsou každým dnem spáchány desítky nejrůznějších zločinů, jen o některých se následně z médií dozvíme.

⁶⁸ TOMÁŠEK, J. Úvod do kriminologie. Praha. Grada Publishing, a.s., 2010, str. 34

⁶⁹ NOVOTNÝ, O., Zapletal, J. a kol. Kriminologie. Praha: ASPI – Wolkers Kluwer, 2008, str. 301

⁷⁰ TOMÁŠEK, J. Úvod do kriminologie. Praha. Grada Publishing, a.s., 2010, str. 35

⁷¹ KURY, H., ZAPLETAL, J. Kriminalita a její prezentace v médiích: zkušenosti (především) z Německa a České republiky. Kriminální věda, 202, č. 2, str. 92-107

6. Prezentace příkladu řešení nápadu násilné trestné činnosti

Dne 8.6.2006 bylo oznámeno na tísňovou linku 158, že došlo k přepadení čerpací stanice v obci Pučery. K přepadení došlo v brzkých ranních hodinách. Pachatel vešel do prodejny, obličej měl maskovaný kuklou a pod pohružkou použití zbraně si na obsluhu vynutil vydání finanční hotovosti ve výši 10.000Kč. Poté z prostoru čerpací stanice utekl. Policisté, kteří se okamžitě po oznámení tohoto přepadení dostavili na místo činu, provedli prvotní úkony, což znamená, že místo činu zajistili, provedli jeho ohledání, fotodokumentaci a zajistili stopy včetně kamerového záznamu. Dále prováděli vytěžení obsluhy a osob bydlících v nejbližším okolí této čerpací stanice. K objasnění tohoto případu pomohlo jednak, svědectví jednoho z občanů, který si v ulici za čerpací stanicí všiml zaparkovaného vozidla Škoda Felicia tmavé barvy, které mělo bíle nastříkané plechové disky u pneumatik. Prováděli jsme pátrání po uvedeném vozidle, které bylo v okolí čerpací stanice negativní. Zhruba po hodině jsme se přesunuli do města Kolína, z důvodu sepsání úředních záznamů. Zde pomohlo trochu policejní štěstí, kdy při projíždění městem jsme si u garáží všimli zaparkované právě takové Škody Felicie, kdy řidič tohoto vozidla vykládal nějaké věci z kufru. Následně bylo provedeno ztotožnění této osoby a její vytěžení, kdy tento vše popíral. Následně po převezení k výslechu se tento k činu doznal. Pachatel měl z uvedené loupeže při sobě pouhých tisíc korun, kdy během hodiny od spáchání této loupeže stačil v herně prohrát zbylých devět tisíc. Důvodem, proč se rozhodl spáchat trestný čin loupeže, byla jeho tíživá finanční situace, která plynula z jeho hraní na hracích automatech. Pachatel věřil, že vsazením větší částky vyhraje více, aby mohl splatit své dluhy.

Závěr

Jen část násilí vyskytujícího se ve společnosti je kriminalizována. Kořeny násilí, tedy i násilné kriminality, spočívají již v kulturních tradicích a v životním stylu té které společnosti. V měnící se společnosti souvisí s relativizací dříve vyznávaných hodnot. Agresivita roste při nedostatku něčeho nebo při pocitu ohrožení. V současné době převažuje pojetí vysvětlující agresivitu nikoli jako vrozený pud, nýbrž jako vlastnost získanou, naučenou.

Závěrem lze konstatovat, že násilná kriminalita v teritoriu Územního odboru Kolín má v současné době výrazně klesající tendenci, které předcházela stagnující násilná kriminalita, která se, v předchozích letech střídala ve dvouletých intervalech, kdy klesala a po dvou letech opět mírně stoupala. Ovšem k velmi výraznému poklesu násilné kriminality došlo v roce 2015, kdy v prvním pololetí toho roku klesla násilná kriminalita o polovinu.

Nelze opomenout fakt, že by se na nápadu trestné činnosti mimo jiné nepodílela skutečnost, že v roce 2005 došlo k rozvoji významných průmyslových zón spojených s velkou fluktuací osob, budováním ubytoven, vznikem heren a nonstop barů, jejichž provoz úzce souvisí s alkoholem a často i drogovou kriminalitou a také amnestie prezidenta České republiky Václava Klause. Ve zmíněném roce 2005 došlo k zahájení výroby ve firmě TPCA, která v té době zaměstnávala 3000 lidí, mnoho jejich zaměstnanců se do teritoria Kolína přistěhovalo z různých částí České republiky, a také zahraničí. TPCA není jediná velká firma ve městě Kolín, zmiňuji ji zde zejména jako příklad, vzhledem k tomu, že patří k největším firmám. Mnoho občanů, kteří se do teritoria Územního odboru Policie České republiky Kolín přistěhovalo za prací, po určité době ze zaměstnání odešla, ovšem nevrátili se do původního bydliště, zůstali zde, bez práce, často i bez zájmu najít si jinou práci. Za prací do průmyslových zón v Kolíně přišlo také mnoho cizinců, převážně občané z Polska, Slovenska, Ukrajiny apod. Násilná kriminalita je často také spojena, s drogovou kriminalitou, alkoholem, gamblerským apod.

Z tabulky č. 2 je zřejmé, jak prudce stoupla kriminalita v roce 2007 a to zejména v počtu loupeží. Objasněnost této trestné činnosti je vysoká, ovšem je to kriminalita, kterou veřejnost vnímá jako jednu z nejvíce negativních a závažných. V následujících letech dochází k mírnému poklesu, výrazný pokles se objevuje v roce 2012. K nejvýraznějšímu poklesu dochází v roce 2015, kdy na tento pokles mají vliv také preventivní projekty.

Další možnosti poklesu kriminality platí i pro násilnou kriminalitu – od vybíjení agrese prostřednictvím her (simulující vraždy, přepadení) až po zneužití sociálních sítí pro stalking. Zjednodušeně řečeno – kriminalita z ulic z části mizí proto, že se přesouvá do virtuálního světa. Dalším z faktorů, který se na počtu násilných trestných činů podílí, jsou omamné a psychotropní látky. V teritoriu ÚO Kolín se tato problematika nejvíce dotýkala Obvodních oddělení Pečky, Český Brod a Kolín. Nejvytíženějším obvodním oddělením je Kolín. Vzhledem k tomu, že se policii podařilo v předcházejících letech několik realizací, které skončily obviněním a následně odsouzením osob za drogové delikty, i toto mělo vliv na snížení počtu násilných trestných činů v daném teritoriu.

Dále jak vyplynulo z výše popsaného lze říci, že na stoupající počet násilných trestných činů má vliv také vysoká koncentrace obyvatel na malém území, respektive vysoká míra urbanizace, větší podíl cizinců migrujících za prací, nezaměstnanost, ekonomické problémy obyvatel, sociální problematika romského obyvatelstva.

K další eliminaci násilné trestné činnosti v daném teritoriu dle mého názoru přispěje důsledná práce Policie České republiky a zejména důsledné pokračování v již nastavených preventivních aktivitách a spolupráci s ostatními subjekty zabývajícími se prevencí kriminality. I když se kriminalitu i násilnou kriminalitu samozřejmě nepodaří nikdy zcela „vymýtit“, úplné odstranění tohoto patologického jevu ze společnosti je nereálné, je nejzásadnější a nejdůležitější se všemi možnými způsoby a dostupnými prostředky pokusit a pokoušet tyto aktivity co nejvíce eliminovat. V oblasti prevence je třeba sledovat nejnovější trendy v páchání násilné kriminality a podle toho zaujmout stanovisko a preventivní aktivitu cíleně zaměřit na danou problematiku, tak jak je toto v současné době nastaveno na Územním odboru Policie České republiky v Kolíně. S rozvojem moderních technologií, dostupností internetu a chytrých telefonů, anonymitě virtuálního světa, by bylo dobré preventivní aktivity zaměřit tímto směrem. Trestná činnost, samozřejmě i ta násilná se stále více bude v budoucnosti přesouvat tímto směrem, a proto je třeba, aby policisté na toto byli připraveni. V této oblasti je důležité zejména

prevenci zaměřit na nezletilé a mladistvé, a to například pomocí přednášek a besed ve školách ať už s odborníky či přímo policisty, kteří se touto problematikou zabývají.

Dále by bylo dobré v rámci prevence navázat kontakt a užší spolupráci s velkými zahraničními firmami, které v daném teritoriu podnikají.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ATKINSON, R.L. Psychologie. Praha: Portál, 2003. ISBN: 80-7178-640-3
2. BUBELÍN, J. Prevencia kriminality. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2002,
3. ČÍRTKOVÁ, L. Policejní psychologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, str. 169
4. Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power, A/RES/40/34, 29 November 1985, 96th Plenary meeting. 70
5. DUBSKÝ, Josef a Lukáš URBAN. Sociální deviace. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2005. ISBN 80-7251-202-1.
6. FRYŠTÁK, M., et al. Trestní právo hmotné a procesní. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. 420 s. ISBN: 978-80-86708-51-5
7. FÜRST, Maria. Psychologie: včetně vývojové psychologie a teorie výchovy. Olomouc: Votobia, 1997. ISBN 80-7198-199-0.
8. HOLCR, K. a kol. Kriminologie. Praha: Nakladatelství Leges, 2009,
9. KAISER, Günther. Kriminologie: Úvod do základů. Praha: Ch. Beck, 1994. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-002-8
10. KLIMEŠ, L. Slovník cizích slov. 6. Vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1998
11. KUČHTA, Josef a Helena VÁLKOVÁ. Základy kriminologie a trestní politiky. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-813-4.
12. NOVOTNÝ, Oto. Kriminologie. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-026-2
13. OLWEUS, D. a co. The Nature of School Bullying: A Cross – National Perspective. London: Routledge, 199.

14. PETERS, U.H. Wörterbuch der Psychiatrie und medizinischen Psychologie. München: Urban Schwarzenberg, 1990, str. 209

15. SVATOŠ, R. Kriminologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, str. 116

Normy ČSN ISO 690. Informace a dokumentace – Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2011. Třídící znak 01 0197

Elektronické zdroje

intranetové stránky PČR, Územní odbor Kolín

www.policie.cz

www.bezpecnykolin.cz

Český statistický úřad, czso.cz/csu/xs/charakteristika_okresu_kolin
Oakhk.euweb.cz/doc2007/vsrr/priloha17_migrace.doc

¹ <http://www.policie.cz/clanek/nasilne-trestne-ciny.aspx>

<http://www.policie.cz/clanek/informace-pro-obeti-trestnych-cinu-a-zasazene-mimoradnymi-udalostmi.aspx>¹

http://www.prevencekriminality.cz/evt_file.php?file=777

Legislativní dokumenty

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 2. 2013].

||

Seznam tabulek a grafů

Tab. 1 - Stav obyvatelstva okresu Kolín k 31. 12. celkem

Tab. 2 - Hrubá míra migračního salda (HMMS)

Tab. 3. - Statistické údaje za období 2006–2015

Graf 1. - Násilná trestná činnost – srovnání za rok 2013/2014

Graf 2. - Rozložení násilné trestné činnosti 2013/2014

Graf 3. - Objasněnost loupežných přepadení – 2013/2014

Graf 4. - Objasněnost násilná trestná činnost za Územní odbor Kolín (%) - 2013/2014

Graf 5. - Násilná trestná činnost, nápad za jednotlivá OOP – 2013/2014

Graf 6. -Objasněná násilná trestná činnost v %

Seznam použitých zkratk

TČ–trestný čin

HMMS–hrubá míra migračního salda

ÚO Kolín–Územní odbor Kolín

OOP-Obvodní oddělení policie